

ที่ ศธ ๐๒๑๐.๑๒๒/ ๗๑๗๕

สำนักงาน กศน.

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

กทม. ๑๐๓๐๐

๘

ฉันทาคม ๒๕๖๕

เรื่อง มาตรฐานห้องสมุดประชาชน สำนักงาน กศน.

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงาน กศน.จังหวัดทุกจังหวัด/กทม.

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนา QR Code “มาตรฐานห้องสมุดประชาชน สำนักงาน กศน.” จำนวน ๑ ฉบับ

ตามที่ สำนักงาน กศน. ได้จัดทำ “มาตรฐานห้องสมุดประชาชน สำนักงาน กศน.” เพื่อให้ผู้บริหาร บรรณารักษ์หรือบุคลากรผู้ปฏิบัติงานห้องสมุดประชาชน และผู้เกี่ยวข้อง ใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานและพัฒนาห้องสมุดประชาชนทุกประเภท นั้น

บัดนี้ สำนักงาน กศน. ได้จัดทำ QR Code เพื่อเผยแพร่เอกสารดังกล่าวในรูปแบบของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E - book) เสร็จเรียบร้อยแล้ว ดังนั้น จึงขอให้ท่านมอบหมายบรรณารักษ์หรือบุคลากรผู้ปฏิบัติงานห้องสมุดประชาชนในสังกัดทุกประเภท ดาวน์โหลด “มาตรฐานห้องสมุดประชาชน สำนักงาน กศน.” และจัดทำเป็นเล่มเอกสารเพื่อศึกษาและเผยแพร่ในห้องสมุดประชาชนต่อไป ทั้งนี้ สามารถดาวน์โหลดผ่านเว็บไซต์ของสถาบันส่งเสริมและพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ได้อีกช่องทางหนึ่ง (<http://sorporor.nfe.go.th>)

จึงเรียนมาเพื่อทราบ และพิจารณาดำเนินการ

ขอแสดงความนับถือ

(นายวัลลพ สงวนนาม)

เลขาธิการ กศน.

สถาบันส่งเสริมและพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้

โทร. ๐ ๒๖๒๘ ๕๕๙๕

โทรสาร ๐ ๒๖๘๒ ๙๐๙๘

มาตรฐานห้องสมุดประชาชน
สำนักงาน กศน.

QR - Code

E-book

มาตรฐานห้องสมุดประชาชน
สำนักงาน กศน.
ขนาดเล่ม B5 (JIS)
กว้าง 18.2 ซม.
สูง 25.7 ซม.

PDF

มาตรฐานห้องสมุดประชาชน
สำนักงาน กศน.
ขนาดเล่ม B5 (JIS)
กว้าง 18.2 ซม.
สูง 25.7 ซม.

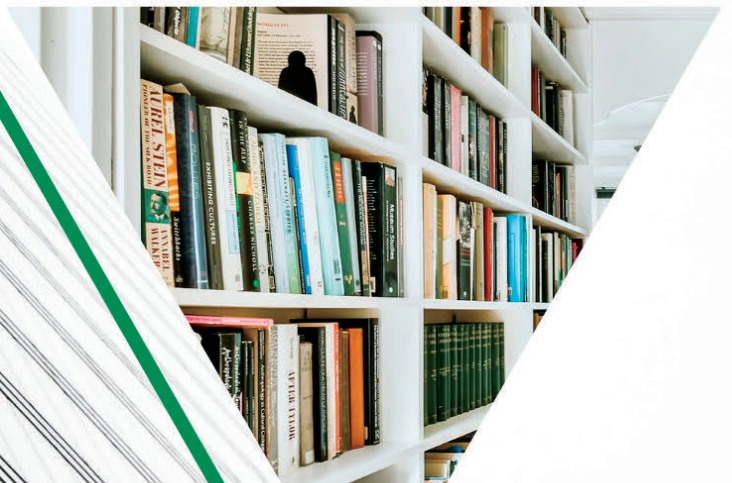

มาตรฐาน ห้องสมุดประชาชน

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ
และการศึกษาตามอัธยาศัย

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

มาตรฐานห้องสมุดประชาชน
สำนักงาน กศน.

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ
และการศึกษาตามอัธยาศัย
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

มาตรฐานห้องสมุดประชาชน สำนักงาน กศน.

QR - Code

E-book

มาตรฐานห้องสมุดประชาชน
สำนักงาน กศน.
ขนาดเล่ม B5 (JIS)
กว้าง 18.2 ซม.
สูง 25.7 ซม.

PDF

มาตรฐานห้องสมุดประชาชน
สำนักงาน กศน.
ขนาดเล่ม B5 (JIS)
กว้าง 18.2 ซม.
สูง 25.7 ซม.

คำนำ

ห้องสมุดประชาชนเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญแห่งหนึ่งที่ประชาชนสามารถใช้บริการเพื่อการศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ได้ให้ความสำคัญโดยการพัฒนาปรับปรุงห้องสมุดประชาชนตลอดเวลาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ห้องสมุดประชาชนสามารถตอบสนองความต้องการของชุมชนในด้านการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ การพักผ่อนหย่อนใจและการจรรโลงใจได้อย่างเหมาะสมกับความต้องการของประชาชนในชุมชน และทันต่อความเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 เพื่อประชาชนจะได้นำความรู้ไปใช้ในการปรับปรุงคุณภาพชีวิตให้ดียิ่งขึ้น

ห้องสมุดประชาชนของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กระจายอยู่ในพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศ ให้บริการประชาชนทุกกลุ่มเป้าหมายทั้งด้านการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ประกอบกับพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 4 มีนาคม 2551 เป็นต้นมา ทำให้ระเบียบ ข้อกำหนด และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับห้องสมุดประชาชนได้ถูกยกเลิกไป ดังนั้น เพื่อให้ผู้บริหาร บรรณารักษ์ หรือบุคลากรผู้ปฏิบัติงานห้องสมุดประชาชนมีแนวทางและรูปแบบการดำเนินงานห้องสมุดประชาชน และห้องสมุดประชาชนได้รับการพัฒนาให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ที่มีมาตรฐาน มีคุณภาพ และมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จึงได้จัดทำเอกสาร “มาตรฐานห้องสมุดประชาชน สำนักงาน กศน.” เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานและพัฒนาห้องสมุดประชาชนทุกประเภทต่อไป

อนึ่ง เอกสารฉบับนี้จัดทำในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) จึงไม่สามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่องภายในปีเดียว ทั้งนี้ คณะผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่า เอกสารเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหาร บรรณารักษ์ หรือบุคลากรผู้ปฏิบัติงานห้องสมุดประชาชน และประชาชนผู้สนใจทั่วไปพอสมควร หากมีข้อผิดพลาดประการใด ต้องขออภัยไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

สิงหาคม 2565

สารบัญ

หน้า

คำนำ	
สารบัญ	
ส่วนที่ 1 บทนำ	1
วัตถุประสงค์	2
ผลที่คาดว่าจะได้รับ	2
ส่วนที่ 2 ห้องสมุดประชาชน	3
ประวัติและการพัฒนาห้องสมุดประชาชน	3
ความสำคัญของห้องสมุดประชาชน	5
วัตถุประสงค์ของการจัดสร้างห้องสมุดประชาชน	5
ประเภทของห้องสมุดประชาชน	6
1) ห้องสมุดประชาชนจังหวัด	6
2) หอสมุดรชมังคลาภิเษก วังไกลกังวล หัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	8
3) ห้องสมุดประชาชนอำเภอ	10
4) ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” ห้องสมุด 3 ดี	11
แนวทางการพัฒนาและเพิ่มทักษะการปฏิบัติงาน	15
ส่วนที่ 3 มาตรฐานห้องสมุดประชาชน	19
ความสำคัญของมาตรฐานห้องสมุด	25
มาตรฐานห้องสมุดประชาชน สำนักงาน กศน.	25
ส่วนที่ 4 บริบทที่เกี่ยวข้อง	33
1) พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551	34
2) ประกาศสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การจัดส่วนงานของสถานศึกษา	45

3) คำสั่งสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง ยกเลิกระเบียบกรมการศึกษานอกโรงเรียน	46
4) ระเบียบกรมการศึกษานอกโรงเรียน ว่าด้วยห้องสมุดประชาชน พ.ศ. 2535	46
5) ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานการศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (พ.ศ. 2562)	52
6) ตัวอย่าง : แบบประเมินคัดเลือก สาขา หน่วยงาน/สถานศึกษา ประเภทห้องสมุดประชาชนยอดเยี่ยม ประจำปี 2564	55
7) ข้อสั่งการตามนโยบายของรัฐมนตรีช่วยว่าการ กระทรวงศึกษาธิการ (นางกนกวรรณ วิลาวัลย์)	62
8) งบประมาณรายจ่ายประจำปี และกรอบอัตรากำลัง ห้องสมุดประชาชน ประจำปี 2564	66
9) แนวทางการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศูนย์การเรียนรู้ต้นแบบ (Co – Learning Space) ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564	67

ภาคผนวก

ภาพบรรยากาศการดำเนินงาน	73
สรุปจำนวนห้องสมุดประชาชน (รายภาค)	75
QR Code รายชื่อห้องสมุดประชาชน ปีงบประมาณ 2565	79
คณะผู้จัดทำ	
1) ครั้งแรก : ประชุมปฏิบัติการจัดทำ มาตรฐานห้องสมุดประชาชน สำนักงาน กศน.	80
2) ครั้งที่ 2 : ประชุมบรรณาธิการ (ร่าง) มาตรฐานห้องสมุดประชาชน สำนักงาน กศน.	82

ส่วนที่ 1

บทนำ

สืบเนื่องจากพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 3 มีนาคม 2551 และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 3 มีนาคม 2551 และมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัตินี้ กำหนดให้มีสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด และสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร เป็นหน่วยงานในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยและเป็นหน่วยงานการศึกษา ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา มีอำนาจและหน้าที่ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ ลงวันที่ 4 มีนาคม 2551 เรื่อง ให้สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด และสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร เป็นหน่วยงานการศึกษาตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยมีหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุนสถานศึกษา ประกอบกับประกาศกระทรวงศึกษาธิการ ลงวันที่ 10 มีนาคม 2551 เรื่อง การกำหนดอำนาจและหน้าที่ของสถานศึกษา กำหนดให้ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ และสถาบันการศึกษาและพัฒนาต่อเนื่องสิรินธร มีอำนาจและหน้าที่ในการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยด้วย โดยมีห้องสมุดประชาชนเป็นสถานที่จัดและส่งเสริมการเรียนรู้ตามอัธยาศัย

ฉะนั้น เพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ จึงมีประกาศเรื่อง การจัดส่วนงานของสถานศึกษา ลงวันที่ 10 เมษายน 2551 และมีคำสั่งยกเลิกระเบียบกรมการศึกษานอกโรงเรียน ว่าด้วยห้องสมุดประชาชน พ.ศ. 2535 โดยมีผลตั้งแต่วันที่ 26 พฤศจิกายน 2551 เป็นต้นไป ดังนั้น ระเบียบ

ข้อกำหนด หรือข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องกับห้องสมุดประชาชนทั้งหมดจึงถูกยกเลิกไปด้วย และห้องสมุดประชาชนถูกปรับเปลี่ยนสถานภาพใหม่ โดยกำหนดให้ห้องสมุดประชาชนจังหวัด ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” ห้องสมุดประชาชนอำเภอ และห้องสมุดประชาชนที่จัดตั้งในลักษณะอื่น ซึ่งตั้งอยู่ในอำเภอใด ให้เป็นส่วนงานหนึ่งของศูนย์การศึกษาอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอนั้น ๆ ยกเว้น ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ให้เป็นส่วนงานหนึ่งของสถาบันการศึกษาและพัฒนาต่อเนื่องสิรินธร

ด้วยเหตุนี้ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จึงได้ริเริ่มโครงการจัดทำมาตรฐานห้องสมุดประชาชน สำนักงาน กศน. ปีพุทธศักราช 2565 ขึ้นมา โดยความอนุเคราะห์และความร่วมมือของผู้บริหารสำนักงาน กศน. ระดับภาค จังหวัด และอำเภอ นักวิชาการ ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านการศึกษาตามอัธยาศัย ผู้แทนบรรณารักษ์ หรือบุคลากรผู้ปฏิบัติงานห้องสมุดประชาชนทั้ง 3 ประเภท ร่วมเป็นคณะทำงาน ร่วมระดมความคิดเห็น เสนอแนะแนวทาง และองค์ประกอบต่าง ๆ ในการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนเพื่อจัดทำ “มาตรฐานห้องสมุดประชาชน สำนักงาน กศน.” ดังกล่าว

วัตถุประสงค์

เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานและพัฒนาห้องสมุดประชาชนทุกประเภท

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. บรรณารักษ์ หรือบุคลากรผู้ปฏิบัติงานห้องสมุดประชาชนมีแนวทางและรูปแบบการดำเนินงานห้องสมุดประชาชน
2. ห้องสมุดประชาชนเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่มีมาตรฐาน มีคุณภาพ และมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ส่วนที่ 2

ห้องสมุดประชาชน

ห้องสมุดประชาชนเป็นสถานที่รวมเอกสารสิ่งพิมพ์สื่อความรู้ทุกประเภททุกชนิด รวมทั้งแหล่งความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดให้บริการแก่ประชาชนทุกกลุ่มเป้าหมาย โดยเฉพาะจัดให้เป็นแหล่งการเรียนรู้สำหรับเด็ก ให้บริการเคลื่อนที่อย่างทั่วถึง ใช้เครื่องมือทันสมัยในการบริการ จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ จัดห้องสมุดให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ ศูนย์ประชาคมที่ประชาชนมาจัดกิจกรรมรวมกลุ่มเพื่อความรู้และอนุรักษ์ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม จัดบริเวณภายนอกให้เป็นสวนสาธารณะสำหรับเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ จัดห้องสมุดให้เป็นเครือข่ายการเรียนรู้ในชุมชนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานและให้ห้องสมุดเป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินชีวิตของประชาชน ⁽¹⁾

ประวัติและการพัฒนาห้องสมุดประชาชน

ห้องสมุดประชาชน กระทรวงศึกษาธิการ ได้รับการจัดตั้งขึ้นเป็นครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2459 โดยกรมศึกษาธิการ มีชื่อเรียกว่า “ห้องอ่านหนังสือสำหรับประชาชน” เป็นที่รวบรวมหนังสือต่าง ๆ ที่เป็นความรู้มีประโยชน์แก่ประชาชน และเปิดบริการให้ประชาชนทุกกลุ่มเป้าหมายเข้าอ่านและอยู่ในความรับผิดชอบของแผนกห้องสมุด กรมศึกษาธิการ

ห้องอ่านหนังสือสำหรับประชาชน ได้รับการจัดตั้งขึ้น 3 แห่ง คือที่โรงเรียนวัดสุทัศน์ โรงเรียนสามจีนใต้ จังหวัดพระนคร และโรงเรียนวัดประยูรวงศาวาส จังหวัดธนบุรี ในปีต่อมาได้เปิดขึ้นอีก 2 แห่ง คือที่โรงเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏจังหวัดสงขลา และที่ว่าการอำเภอชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ

⁽¹⁾ กรมการศึกษานอกโรงเรียน, หน่วยศึกษานิเทศก์. (2536). แนวทางการนิเทศห้องสมุด ประชาชน. กรุงเทพฯ : บริษัท เซซฐ สตุติโอ แอนด์ กราฟิค ดีไซน์ จำกัด. หน้า 22, 25 – 28.

พ.ศ. 2461 มีการจัดตั้งห้องอ่านหนังสือสำหรับประชาชนขึ้นอีก 4 แห่ง ในจังหวัดบุรีรัมย์ คือ ณ ที่ว่าการอำเภอเมือง ที่ว่าการอำเภอพุทไธสง ที่ว่าการอำเภอนางรอง และที่ว่าการอำเภอขลุง จนถึง พ.ศ. 2471 ไม่ปรากฏรายงานเกี่ยวกับห้องอ่านหนังสืออีกเลย

พ.ศ. 2483 คณะรัฐมนตรีมีมติให้จัดตั้งกองการศึกษาผู้ใหญ่ขึ้น สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ต่อมาในปี พ.ศ. 2492 รัฐบาลมีนโยบายจัดการศึกษาผู้ใหญ่ให้กว้างขวางและเหมาะสมกับสถานการณ์ จึงได้มีการขยายรูปแบบใหม่ 4 ด้าน คือ การศึกษาขั้นมูลฐาน การอาชีวศึกษาผู้ใหญ่ การมัธยมศึกษา และการศึกษาประชาชน ในงานด้านการศึกษาประชาชน รัฐบาลวางนโยบายให้จังหวัดต่าง ๆ เริ่มจัดตั้งห้องสมุดประชาชนขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2494 และกองการศึกษาผู้ใหญ่โอนมาสังกัดกรมประชาศึกษา

พ.ศ. 2495 กรมประชาศึกษาเปลี่ยนชื่อเป็นกรมสามัญศึกษา และงานห้องสมุดประชาชนสังกัดแผนกการศึกษาประชาชน กองการศึกษาผู้ใหญ่ กรมสามัญศึกษา ในปีเดียวกันนี้เองคณะรัฐบาลได้มีมติให้จัดตั้งห้องสมุดประชาชนอำเภอขึ้นตามอำเภอต่าง ๆ อำเภอละ 1 แห่ง มอบหมายให้กระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงมหาดไทยร่วมมือกันดำเนินการ กระทรวงศึกษาธิการเป็นฝ่ายดำเนินการ กระทรวงมหาดไทยเป็นฝ่ายจัดหาสถานที่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนได้มีโอกาสศึกษาหาความรู้จากหนังสือในห้องสมุด เพื่อปลูกฝังนิสัยรักการอ่านและเพื่อเป็นที่เผยแพร่วัฒนธรรมและความบันเทิงสำหรับประชาชน แต่มีอุปสรรคบางประการทำให้ไม่สามารถจัดตั้งห้องสมุดประชาชนได้ครบทุกอำเภอ

24 มีนาคม 2522 ได้มีการจัดตั้งกรมการศึกษานอกโรงเรียนขึ้นมาใหม่ ในกระทรวงศึกษาธิการ กิจกรรมห้องสมุดประชาชนจึงโอนมาขึ้นอยู่ในการดูแลรับผิดชอบของงานอุปกรณ์การศึกษาและสื่อมวลชน กองปฏิบัติการ ส่วนห้องสมุดประชาชนภายในจังหวัดต่าง ๆ เป็นเพียงกิจกรรมของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดของแต่ละจังหวัด

ความสำคัญของห้องสมุดประชาชน

ห้องสมุดประชาชนเป็นแหล่งให้บริการข่าวสารข้อมูล ให้ความเพลิดเพลิน ในยามว่าง และเป็นแหล่งให้ความรู้เพื่อการศึกษา ค้นคว้า และวิจัยที่สำคัญ ห้องสมุดประชาชนเป็นสถานที่ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน เพื่อปลูกฝัง ให้ประชาชนรักการอ่าน เนื่องจากห้องสมุดประชาชนเป็นแหล่งข้อมูล และ แหล่งความรู้ที่สำคัญแห่งหนึ่งในสังคม ดังนั้น ผู้ที่เกี่ยวข้องจึงควรจัดกิจกรรม ที่หลากหลายเพื่อตอบสนองความต้องการในการเรียนรู้ของประชาชนในท้องถิ่น และจำเป็นต้องพัฒนาห้องสมุดประชาชนให้มีความทันสมัยอยู่ตลอดเวลา ⁽²⁾

วัตถุประสงค์ของการจัดสร้างห้องสมุดประชาชน

ตามระเบียบกรมการศึกษานอกโรงเรียน ว่าด้วยห้องสมุดประชาชน พ.ศ. 2535 ซึ่งได้มีประกาศยกเลิกระเบียบดังกล่าวแล้ว เมื่อวันที่ 26 พฤศจิกายน 2551 กล่าวถึงวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งห้องสมุดประชาชนไว้เบื้องต้น ดังนี้

1. เพื่อเป็นศูนย์ข้อมูล ข่าวสารของชุมชน
2. เพื่อเป็นศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ของชุมชน
3. เพื่อเป็นศูนย์กลางการจัดกิจกรรมของชุมชน
4. เพื่อพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ในชุมชน

นอกจากนี้ยังมีผู้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งห้องสมุดประชาชน ไว้มากมาย ซึ่งมีความคล้ายคลึงกัน พอสรุปได้ว่า ...การจัดตั้งห้องสมุดประชาชน เป็นการให้บริการทางการศึกษาตามอัธยาศัยแก่ชนทุกชั้น ทุกเพศ ทุกวัย ทุกระดับการศึกษา เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีนิสัยรักการอ่าน และการศึกษา ค้นคว้า โดยห้องสมุดประชาชนจะให้บริการข่าวสารและความรู้ต่าง ๆ ที่ทันต่อเหตุการณ์ และความเคลื่อนไหวของประเทศและของโลก นอกจากนั้น มีเป้าหมาย เพื่อส่งเสริมและแนะนำให้ประชาชนมีความรู้ ทักษะคติ และสามารถปฏิบัติตน เป็นพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขและ

⁽²⁾ กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2548). รายงานการวิจัย การจัดการเรียนรู้ ของแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต : ห้องสมุดประชาชน. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด วิ.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น. หน้า 88.

ให้ความจรรโลงใจแก่ประชาชนในท้องถิ่น ในอันที่จะสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงามและเป็นประโยชน์ต่อสังคม⁽³⁾

ปัจจุบันห้องสมุดประชาชน สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เปิดให้บริการประชาชนทุกกลุ่มเป้าหมายในทุกพื้นที่ทั่วประเทศ 77 จังหวัด รวมทั้งสิ้น 923 แห่ง ดังนี้

1. ห้องสมุดประชาชนจังหวัด (ทสจ.)	69 แห่ง
2. หอสมุดรชมังคลาภิเษก วังไกลกังวล หัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (หอรัชฯ)	1 แห่ง
3. ห้องสมุดประชาชนอำเภอ (ทสอ.)	745 แห่ง
4. ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” (ทสน.)	108 แห่ง

ประเภทของห้องสมุดประชาชน

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ แบ่งประเภทห้องสมุดประชาชน ดังนี้

1. ห้องสมุดประชาชนจังหวัด
2. หอสมุดรชมังคลาภิเษก วังไกลกังวล หัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
3. ห้องสมุดประชาชนอำเภอ
4. ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี”

1) ห้องสมุดประชาชนจังหวัด

ห้องสมุดประชาชนจังหวัดเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่ให้บริการข้อมูลข่าวสาร หนังสือและสื่อการเรียนรู้ทุกประเภท และจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ที่หลากหลายรูปแบบให้กับประชาชนทุกกลุ่มเป้าหมายในเขตอำเภอเมืองและอำเภอใกล้เคียงในจังหวัด อยู่ในความควบคุม กำกับดูแลของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองของแต่ละจังหวัด

⁽³⁾ กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2548). รายงานการวิจัย การจัดการเรียนรู้ของแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต : ห้องสมุดประชาชน. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด วิ.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น. หน้า 84 - 85.

ห้องสมุดประชาชนจังหวัดจัดตั้งขึ้นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2482 ที่จังหวัดอุบลราชธานี มีหน้าที่ให้บริการแก่ประชาชน ณ ที่ตั้งจังหวัดและเป็นศูนย์กลางการหมุนเวียนหนังสือและวัสดุภายในจังหวัด ต่อมาในปี พ.ศ. 2492 รัฐบาลมีนโยบายจัดการศึกษาผู้ใหญ่ให้กว้างขวางและเหมาะสมกับสถานการณ์ จึงได้ขยายงานด้านการศึกษาประชาชน และในปี พ.ศ. 2494 เป็นต้นมา จังหวัดต่าง ๆ ได้ตั้งห้องสมุดประชาชนจังหวัดเพิ่มขึ้นอีกหลายจังหวัด จนมีห้องสมุดประชาชนจังหวัดครบทุกจังหวัด (4)

(4) กระทรวงศึกษาธิการ, กรมการศึกษานอกโรงเรียน. (2538). สารานุกรมการศึกษาลดชีวิต เล่ม 1. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว. หน้า 32.

ปัจจุบันห้องสมุดประชาชนจังหวัดได้พัฒนา ปรับเปลี่ยน และขอพระราชทานพระราชนุญาตเข้าร่วมโครงการห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” และจัดสร้างเป็นห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” เปิดให้บริการแทนห้องสมุดประชาชนจังหวัด รวม 7 จังหวัด ได้แก่ ตาก ปัตตานี มหาสารคาม ลำพูน หนองบัวลำภู อำนาจเจริญ และอุดรธานี โดยกรุงเทพมหานครไม่มีห้องสมุดประชาชนจังหวัดให้บริการตั้งแต่เริ่มแรก ดังนั้น ณ ขณะนี้ (พ.ศ. 2565) จึงมีห้องสมุดประชาชนจังหวัดเปิดให้บริการรวมทั้งสิ้น 69 แห่ง

2) หอสมุดรัชมังคลาภิเษก วังไกลกังวล หัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

เมื่อปี พ.ศ. 2531 สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินทรงเยี่ยมโรงเรียนวังไกลกังวล ระหว่างตามเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ณ วังไกลกังวล หัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้เสด็จพระราชดำเนินทอดพระเนตรห้องสมุดของโรงเรียนวังไกลกังวล ซึ่งยังอยู่ในสภาพที่จะต้องปรับปรุงอีกมาก จึงจะเป็นห้องสมุดที่ดีได้มาตรฐาน ทรงปรารภกับนายบุญช่วย ศรีสารคาม ขณะนั้นเป็นผู้ว่าราชการจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และนายขวัญแก้ว วัชโรทัย รองเลขาธิการ สำนักพระราชวัง ว่า “น่าจะมีห้องสมุดที่ได้มาตรฐาน เพื่อให้นักเรียน นักศึกษา บุคคลทั่วไป ตลอดจนชาวต่างประเทศที่มาท่องเที่ยวที่หัวหินได้ศึกษาค้นคว้าเรื่องราวต่าง ๆ” จึงได้นำความเหล่านี้ประชุมหารือร่วมกันระหว่างข้าราชการทุกสังกัด พ่อค้า ประชาชนทุกสาขาอาชีพ ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้ขออนุญาตให้มีการจัดสร้างหอสมุดรัชมังคลาภิเษก วังไกลกังวล หัวหิน เพื่อเฉลิมฉลองเนื่องในพิธีรัชมังคลาภิเษก วันที่ 2 กรกฎาคม 2531 ซึ่งเป็นวันสำคัญยิ่งที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ผู้ครองสิริราชสมบัติเป็นเวลา 42 ปี นับว่ายาวนานยิ่งกว่าอดีตพระมหากษัตริย์ไทยทุกพระองค์

วันที่ 6 มีนาคม 2537 สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้เสด็จพระราชดำเนินทรงเยี่ยมเป็นการส่วนพระองค์ ณ หอสมุดรัชมังคลาภิเษก วังไกลกังวล หัวหิน อีกครั้งหนึ่ง

วันที่ 5 กันยายน 2539 สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้เสด็จพระราชดำเนินเป็นองค์ประธานในพิธีเปิดอาคารหอสมุดรัชมง์มงคลาภิเชก วังไกลกังวล หัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และได้เปิดให้บริการประชาชนอย่างเป็นทางการนับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตามอัธยาศัยที่จัดบริการ ส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้แก่ นักเรียน นักศึกษา และประชาชนในเขตอำเภอหัวหิน และพื้นที่ใกล้เคียง⁽⁵⁾ ซึ่งปัจจุบันหอสมุดรัชมง์มงคลาภิเชก วังไกลกังวล หัวหิน อยู่ในกำกับดูแลของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอหัวหิน

(5) <https://sites.google.com/nfe.go.th/ebook-pk-online>

3) ห้องสมุดประชาชนอำเภอ

ห้องสมุดประชาชนอำเภอเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่ให้บริการข้อมูลข่าวสาร หนังสือและสื่อการเรียนรู้ทุกประเภท และจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ที่หลากหลายรูปแบบให้กับประชาชนทุกกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งตั้งอยู่ในเขตอำเภอ แต่ละแห่ง อยู่ในกำกับดูแลของศูนย์การศึกษาณอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอนั้น ๆ

ห้องสมุดประชาชนอำเภอได้เริ่มจัดตั้งขึ้นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2486 ที่อำเภอบางป่อ จังหวัดสมุทรปราการ เป็นสาขาของห้องสมุดประชาชนจังหวัด มีหน้าที่ให้บริการแก่ประชาชน ณ ที่ตั้งอำเภอ ต่อมาในปี พ.ศ. 2495 คณะรัฐบาล ได้มีมติให้จัดตั้งห้องสมุดประชาชนอำเภอขึ้นอำเภอละ 1 แห่ง โดยมอบให้ กระทรวงศึกษาธิการเป็นฝ่ายดำเนินการ และกระทรวงมหาดไทยเป็นฝ่ายจัดหาสถานที่ แต่มีปัญหาอุปสรรคบางประการทำให้ไม่สามารถจัดตั้งห้องสมุดประชาชนอำเภอครบทุกอำเภอได้

ห้องสมุดประชาชนอำเภอจัดตั้งขึ้นเพื่อให้ประชาชนในเขตอำเภอที่บริการ มีข่าวสารข้อมูล ได้อ่านศึกษาค้นคว้าหาความรู้จากหนังสือและสื่อความรู้ต่าง ๆ และเป็นการปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน และเป็นที่ย่อยแพร่วัฒนธรรมและความบันเทิง สำหรับประชาชน ด้านการจัดสร้างห้องสมุดประชาชนอำเภอ ส่วนใหญ่ได้รับความร่วมมือจากชุมชนบริจาคที่ดิน เงิน วัสดุ ครุภัณฑ์ สมทบกับเงินงบประมาณของทางรัฐบาล ซึ่งสร้างปีละ 15 – 20 แห่ง (โดยประมาณ)⁽⁶⁾

ทั้งนี้ จังหวัดสมุทรสาครไม่มีห้องสมุดประชาชนอำเภอให้บริการ เนื่องจากมีห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” เปิดให้บริการแทนทั้ง 3 อำเภอ ดังนั้น ณ ขณะนี้ (พ.ศ. 2565) จึงมีห้องสมุดประชาชนอำเภอเปิดให้บริการรวมทั้งสิ้น 745 แห่ง

(6) กระทรวงศึกษาธิการ, กรมการศึกษานอกโรงเรียน. (2538). สารานุกรมการศึกษาตลอดชีวิต เล่ม 1. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว. หน้า 40.

4) ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี”

สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โดยส่วนพระองค์ทรงโปรดปรานการอ่านหนังสือและทรงปรารถนาเห็นผลกนิกรของพระองค์รักการอ่านหนังสือเป็นอย่างมาก เพราะพระองค์ทรงเห็นว่าหนังสือเป็นที่มาของแหล่งความรู้ วิทยาการทุกด้าน และทุกคนสามารถแสวงหาได้ง่าย และประหยัดอีกด้วย ดังพระราชดำรัสที่ทรงตรัสและทรงพระนิพนธ์ไว้ ดังนี้

“...หนังสือเป็นบ่อเกิดแห่งความรู้ต่าง ๆ นักปราชญ์ในสมัยโบราณได้ใช้หนังสือบันทึกความรู้และความคิดเห็นต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ไว้เป็นสมบัติตกทอดมาถึงสมัยปัจจุบันเป็นอันมาก เพราะความรู้ของคนในสมัยโบราณนั้นเกิดจากการสังเกต เขาเหล่านั้นได้สังเกตความเป็นไปของโลก และจดจำข้อความต่าง ๆ ในแง่ความคิดเห็นของเขาไว้ คนสมัยต่อมาได้อ่านข้อความเหล่านั้นจะติดตามค้นคว้าเพิ่มเติม ทำให้ความรู้ของมนุษย์กว้างขวางยิ่งขึ้น...” และทรงมีพระราชปรารภว่า

“...ข้าพเจ้าอยากให้เรา มีห้องสมุดที่ดี มีหนังสือครบทุกประเภทสำหรับประชาชน หนังสือที่ข้าพเจ้าคิดว่าสำคัญที่สุดอย่างหนึ่งคือหนังสือสำหรับเด็ก วัยเด็กเป็นวัยเรียนรู้ เด็ก ๆ ส่วนใหญ่จะสนใจเรื่องราวต่าง ๆ แปลก ๆ ใหม่ ๆ อยู่แล้ว ถ้าเรามีหนังสือที่มีคุณค่าทั้งเนื้อหาและรูปภาพให้เขาอ่าน ให้ความรู้และความบันเทิง เด็ก ๆ จะได้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์ ที่รอบรู้ มีธรรมะประจำใจ มีความรักบ้านเมือง มีความต้องการปรารถนาจะทำแต่ประโยชน์ที่สมควร...”

เพื่อสนองพระราชปณิธานดังกล่าว สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในฐานะที่รับผิดชอบในการจัดตั้งและพัฒนาห้องสมุดประชาชนจังหวัดและอำเภอทั่วประเทศ จึงได้จัดทำโครงการห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” ขึ้นในวโรกาสที่ทรงมีพระชนมายุครบ 3 รอบนักษัตร 36 พรรษา ในปี พ.ศ. 2534 ประกอบกับเป็นปีสากลแห่งการรู้หนังสือ เพื่อเป็นประโยชน์แก่ประชาชนทั้งในเมืองและในชนบท โดยความร่วมมือของข้าราชการ พ่อค้า และประชาชนในแต่ละพื้นที่ ได้ร่วมกันบริจาคทุนเพื่อการก่อสร้างห้องสมุดดังกล่าว โดยในปัจจุบัน (พ.ศ. 2565) สามารถดำเนินการและเปิดให้บริการได้แล้วจำนวน 108 แห่ง และยังคงมีผู้มีจิตศรัทธาให้การสนับสนุนในการสร้างอย่างต่อเนื่อง นับเป็นห้องสมุดที่ทันสมัยและมีหนังสือและสื่อ นานาประเภท โดยเฉพาะหนังสือ และสื่อการเรียนรู้สำหรับเด็กและเยาวชน

นอกจากนั้น พระองค์ยังทรงพระราชทานหนังสือที่มีคุณค่าให้แก่ห้องสมุดแต่ละแห่งเสมอ และทรงพระราชทานพระราชานุญาตให้นำพระบรมฉายาลักษณ์ของพระองค์ และทรงพระราชทานลายพระหัตถ์เชิญชวนให้ “ร่วมกันทำให้ชาวโลกอ่านออกเขียนได้” *Let's join in making a literate world* ไว้ที่ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” ทุกแห่ง และทรงรับเป็นองค์ประธานในพิธีเปิดอาคารห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” ด้วยพระองค์เองทุกแห่ง นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณหาที่สุดมิได้

ห้องสมุดประชาชนแต่ละแห่งจะสร้างขึ้นด้วยความร่วมมือของประชาชน ในท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐและเอกชน จากความจงรักภักดี และความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เพื่อพร้อมใจน้อมเกล้าฯ ถวายเพื่อสนอง

พระราชปณิธาน ให้ชุมชนมีแหล่งความรู้ที่พร้อมพร้อมสมบูรณ์ ซึ่งจะเป็นแบบอย่างของการพัฒนาห้องสมุดสืบไป

วัตถุประสงค์ในการจัดทำโครงการห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” เพื่อกระจายโอกาสทางการศึกษาไปสู่ประชาชนในชนบท ด้วยการจัดสร้างและพัฒนาห้องสมุดประชาชนอำเภอให้เป็นแหล่งความรู้สำหรับประชาชนทุกเพศทุกวัย โดยได้กำหนดวัตถุประสงค์เฉพาะในการดำเนินการไว้⁽⁷⁾ ดังนี้

1. พัฒนารูปแบบห้องสมุดประชาชนอำเภอ ให้เป็นตัวอย่างของห้องสมุดในอนาคตที่จะเป็นแหล่งความรู้ และศูนย์กลางสนับสนุนเครือข่ายการเรียนรู้ในระดับหมู่บ้าน

2. จัดสร้างห้องสมุดประชาชนอำเภอให้ครบทุกอำเภอ โดยจะคัดเลือกอำเภอที่มีความพร้อมและความจำเป็นเร่งด่วน เพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

3. พัฒนาห้องสมุดประชาชนอำเภอที่จัดสร้างอยู่เดิมแล้ว ให้มีคุณภาพและมีความพร้อมที่จะให้บริการตามบทบาท และภารกิจของห้องสมุดในอนาคต

4. ประสานงานกับภาคีเครือข่ายทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชน เพื่อรณรงค์ส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ให้กับประชาชนทุกกลุ่มเป้าหมาย

ปัจจุบันห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” ได้เปิดให้บริการการอ่านและพัฒนาทักษะด้านต่าง ๆ ด้วยกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ในแต่ละพื้นที่รวม 108 แห่ง ใน 69 จังหวัด โดยสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มีนโยบายที่จะดำเนินโครงการห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” ให้ครบทุกจังหวัด ซึ่งขณะนี้จังหวัดที่ยังไม่ได้เข้าร่วมโครงการห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” รวม 6 จังหวัด ได้แก่ นนทบุรี น่าน บึงกาฬ ลำปาง สตูล และสมุทรปราการ ทั้งนี้ ในปีงบประมาณ 2565 ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” ที่ได้รับพระราชทานพระราชนุญาตให้เข้าร่วมโครงการห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” และอยู่ระหว่างดำเนินการก่อสร้างอาคารห้องสมุด ตกแต่งภายใน และปรับภูมิทัศน์ภายนอก รวม 6 แห่ง ได้แก่

(7) กระทรวงศึกษาธิการ, กรมการศึกษานอกโรงเรียน. (2538). สารานุกรมการศึกษาลดชีวิต เล่ม 1. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว. หน้า ฅ - ญ, 36.

1. ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” จังหวัดอุบลราชธานี
2. ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” จังหวัดหนองคาย
3. ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” จังหวัดยโสธร
4. ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” อำเภอดอยเต่า
จังหวัดเชียงใหม่
5. ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์
6. ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” อำเภอวัฒนานคร
จังหวัดสระแก้ว

ห้องสมุด 3 ดี

ห้องสมุดประชาชนเป็นแหล่งการเรียนรู้ แหล่งศึกษาค้นคว้าของประชาชน ทุกกลุ่มเป้าหมาย เพื่อพัฒนาคุณภาพ โอกาส และสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนา การศึกษา โดยเฉพาะการเติมเต็มการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ให้เป็น “การศึกษาตลอดชีวิต” ทั้งนี้ เนื่องจากการปฏิรูปการศึกษาช่วงแรก เน้นแต่การศึกษาในระบบเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้น เพื่อขับเคลื่อนการศึกษาดูตลอดชีวิต และนำไปสู่การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ จึงได้กำหนดแนวทางพัฒนาห้องสมุด ให้เป็น “ห้องสมุด 3 ดี” ที่เน้นการพัฒนาใน 3 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ ^(๑)

^(๑) สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงาน กศน. (มปป.). กรอบแนวทางการดำเนินงาน “ห้องสมุด 3 ดี”. กรุงเทพฯ : ร้านรังษีการพิมพ์. หน้า 2, 10 – 12.

ดีที่ 1 หนังสือดี

หมายถึง หนังสือและสื่อการเรียนรู้
ที่มีคุณภาพ มีเนื้อหาสาระถูกต้อง
ไม่เป็นพิษเป็นภัย และตรงใจผู้อ่าน
ในรูปสื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์
และสื่ออื่น ๆ เพื่อส่งเสริมการอ่าน
และการเรียนรู้ของประชาชน
ทุกกลุ่มเป้าหมาย

ดีที่ 2 บรรยากาศดี

หมายถึง ห้องสมุดประชาชนที่มีบรรยากาศและสภาพแวดล้อมเอื้อต่อ
การอ่าน การเรียนรู้ การค้นคว้า อุดมไปด้วยความรู้ ความบันเทิง และเชื้อเชิญ
ให้ทุกคนเข้ามาใช้บริการเสมือนหนึ่งเป็นบ้านหลังที่สอง ที่สะอาด สะอาด ร่มรื่น
ปลอดภัย และปลอดภัยสำหรับทุกคนที่เข้ามาใช้บริการ เป็นห้องสมุดประหยัด
พลังงาน และสะท้อนเอกลักษณ์ของชุมชน

ดีที่ 3 บรรณารักษ์ดี

หมายถึง บรรณารักษ์ หรือบุคลากรผู้ปฏิบัติงานห้องสมุดประชาชน
ที่เป็นตัวกลางในการเชื่อมโยงความรู้ในห้องสมุดกับผู้รับบริการ มีความเป็น
“มืออาชีพ” มีจิตบริการ มีความรู้ลึก รู้รอบ รู้กว้าง รู้ไกล ทันสมัย ทันความเปลี่ยนแปลง
ของสังคม เป็นนักจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ เป็นผู้บริหารจัดการ
ความรู้ที่ดี และเป็นผู้ปฏิบัติงานอย่างมีความสุข

กรอบแนวทางการดำเนินงาน

องค์ประกอบ		แนวทางการดำเนินงาน	
1	หนังสือดี	1.1	ดำเนินการให้มีการจัดซื้อหนังสือและสื่อการเรียนรู้เข้าห้องสมุดให้เป็นไปตามนโยบาย เพื่อให้ห้องสมุดมีหนังสือและสื่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ และเพียงพอกับจำนวนผู้รับบริการ
		1.2	แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อคัดเลือกหนังสือและสื่อการเรียนรู้เข้าห้องสมุด
		1.3	ดำเนินการจัดซื้อหนังสือและสื่อการเรียนรู้ตามงบประมาณที่ได้รับจัดสรร และตามรายชื่อที่คัดเลือกไว้ในสัดส่วนที่เหมาะสม
		1.4	กำหนดนโยบายให้มีการใช้หนังสือและสื่อการเรียนรู้ เพื่อสร้างนิสัยรักการอ่าน โดยส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ เพื่อกระตุ้นให้ผู้รับบริการมีนิสัยรักการอ่าน และการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง
		1.5	จัดนิทรรศการ/ตลาดนัดหนังสือและสื่อการเรียนรู้ โดยเชิญชวนร้านค้า และสำนักพิมพ์ต่าง ๆ มาร่วมจำหน่ายหนังสือและสื่อการเรียนรู้
2	บรรยากาศดี	2.1	พัฒนาหรือปรับปรุงห้องสมุดให้มีบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการอ่าน การเรียนรู้ และการค้นคว้า
		2.2	ปรับปรุง ออกแบบและตกแต่งอาคาร ทั้งภายในและภายนอกห้องสมุดให้มีเอกลักษณ์สอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่น และควรใช้ศิลปกรรมร่วมสมัยในการออกแบบ

องค์ประกอบ		แนวทางการดำเนินงาน	
		2.3	ซ่อมแซม ปรับปรุง จัดวางครุภัณฑ์และสิ่งอำนวยความสะดวกให้ทันสมัย อุดหนุน วัสดุ และองค์ประกอบของครุภัณฑ์ให้มีความสอดคล้องเป็นแนวคิดเดียวกัน รวมทั้งการจัดวางมุมต่าง ๆ และพื้นที่ใช้สอยภายในห้องสมุดให้เหมาะสม
3	บรรณารักษ์ดี	3.1	พัฒนา อบรมบรรณารักษ์ หรือบุคลากร ผู้ปฏิบัติงานห้องสมุดประชาชน ให้มีความรู้ ในการบริหารจัดการห้องสมุดสมัยใหม่ รวมทั้ง สร้างมุมมองใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้น
		3.2	มีการทำงานเชิงรุกและทำงานแบบคนรุ่นใหม่ เพื่อตอบสนองความต้องการในการเรียนรู้ ให้แก่ประชาชนทุกกลุ่มเป้าหมาย
		3.3	สนับสนุน ส่งเสริมให้บรรณารักษ์ หรือบุคลากร ผู้ปฏิบัติงานห้องสมุดประชาชนได้รับโอกาส ในการอบรม ศึกษาดูงาน หรือแลกเปลี่ยนความรู้ กับบุคลากรห้องสมุดอื่น ๆ
		3.4	ส่งเสริมบรรณารักษ์ หรือบุคลากรผู้ปฏิบัติงาน ห้องสมุดประชาชนในการจัดกิจกรรมส่งเสริม การอ่านและการเรียนรู้ การใช้หนังสือและสื่อ การเรียนรู้ให้กับผู้รับบริการตลอดเวลา

แนวทางการพัฒนาและเพิ่มทักษะการปฏิบัติงาน

ห้องสมุดประชาชนเป็นแหล่งการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่ถูกกำหนดให้เป็นบทบาทของรัฐในการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้กับประชาชน ดังนั้น ห้องสมุดประชาชนจึงมีภารกิจ หน้าที่ และบทบาทสำคัญในการเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้และจัดการศึกษาตลอดชีวิต โดยมีบรรณารักษ์ หรือบุคลากรผู้ปฏิบัติงานห้องสมุดประชาชนเป็นผู้ปฏิบัติงานและขับเคลื่อนการดำเนินงาน และจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ของห้องสมุด ทั้งที่เป็นข้าราชการและลูกจ้างที่ไม่มีวุฒิปริญญาตรีโดยตรง แต่ปฏิบัติงานด้วยการศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองและการส่งเสริมสนับสนุนของหน่วยงานต้นสังกัดอย่างหลากหลายวิธี ด้วยเหตุนี้บุคลากรในหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ได้แก่ นักวิชาการ และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา จึงได้ร่วมมือกันจัดทำแนวทางการพัฒนาและเพิ่มทักษะการปฏิบัติงานของผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่บรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชนขึ้น เพื่อใช้สำหรับพัฒนาผู้ปฏิบัติหน้าที่บรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชนให้เป็นไปตามมาตรฐานวิชาชีพบรรณารักษ์ ซึ่งมีกรอบแนวทางการพัฒนารวม 13 ประเด็น/หัวข้อ⁽⁹⁾ ดังนี้

1. นโยบายด้านส่งเสริมการศึกษาตามอัธยาศัย
2. สารสนเทศศาสตร์เบื้องต้น
3. การพัฒนาการจัดระบบสารสนเทศ
ห้องสมุด
4. งานบริหารจัดการห้องสมุดประชาชน
5. การจัดการความรู้
6. งานบริการห้องสมุดประชาชน
7. การจัดกิจกรรมห้องสมุดประชาชน
8. กิจกรรมศูนย์ความรู้กินได้

(9) สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงาน กศน. (2558). แนวทางการพัฒนาและเพิ่มทักษะการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติหน้าที่บรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชน. กรุงเทพฯ : บริษัท เก็ท เดอะพิวเจอร์ จำกัด. หน้า 2 - 8.

9. การเขียนข่าวเพื่อการประชาสัมพันธ์งานห้องสมุดประชาชน
10. การจัดทำระบบสารสนเทศด้วยโปรแกรมระบบบริการงานห้องสมุดประชาชน PLS v.5
11. การใช้งานโปรแกรม Adobe Photoshop เบื้องต้น
12. สารสนเทศท้องถิ่น แหล่งการเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น การนำเสนอข้อมูลด้วย Infographic
13. ระบบเชื่อมโยงแหล่งการเรียนรู้เพื่อการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ห้องสมุดประชาชน

กรอบแนวทางการพัฒนา

ประเด็น/หัวข้อ		แนวทางการพัฒนา	
1	นโยบายด้านส่งเสริมการศึกษาตามอัธยาศัย	1.1	การส่งเสริมการอ่าน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับประชาชน ทุกกลุ่มเป้าหมาย
		1.2	การส่งเสริมการอ่านในห้องสมุดประชาชน
		1.3	การส่งเสริมการอ่านในชุมชน รถห้องสมุดเคลื่อนที่ ห้องสมุดเคลื่อนที่สำหรับชาวตลาด ตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี บ้านหนังสือชุมชน และแหล่งการเรียนรู้อื่น ๆ
		1.4	การส่งเสริมการอ่านร่วมกับภาคีเครือข่าย
2	สารสนเทศศาสตร์เบื้องต้น	2.1	แนวคิดพื้นฐานด้านบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์
		2.2	ปรัชญาวิชาชีพบรรณารักษ์
		2.3	จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพบรรณารักษ์ คุณสมบัติและบุคลิกภาพที่ดีของบรรณารักษ์

ประเด็น/หัวข้อ		แนวทางการพัฒนา	
		2.4	บทบาทของสถาบันบริการสารสนเทศต่อการพัฒนาสังคม แหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตในสังคม
3	การพัฒนาการจัดระบบสารสนเทศห้องสมุด	3.1	หลักการจัดการระบบสารสนเทศห้องสมุด
		3.2	การวิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศระบบทศนิยมของดิวี่
		3.3	การวิเคราะห์เลขหมู่ เลขผู้แต่ง หัวเรื่อง หนังสือ และสื่อในห้องสมุด
		3.4	การวิเคราะห์ชุมชน ศึกษาผู้รับบริการ การคัดเลือก และประเมินสื่อสารสนเทศ
		3.5	การจัดการ การคัดออก แหล่งผลิต แหล่งจำหน่าย และการเผยแพร่สารสนเทศ
		3.6	งานเทคนิคห้องสมุด และการดูแลรักษา ซ่อมแซมหนังสือ
4	งานบริหารจัดการห้องสมุดประชาชน	4.1	การจัดทำแผนการปฏิบัติงาน การเขียนโครงการ การประเมินโครงการ การสรุปและรายงานผลการดำเนินงานกิจกรรม/โครงการ
		4.2	การบริหารจัดการงานห้องสมุดด้านต่าง ๆ ได้แก่ งานธุรการ งานประชาสัมพันธ์ งานสถิติและการรายงาน งานบุคลากร งานอาคารสถานที่ งานพัสดุและครุภัณฑ์
5	การจัดการความรู้	5.1	หลักการ แนวคิด ความหมาย และความสำคัญของการจัดการความรู้
		5.2	วิวัฒนาการ และกระบวนการเรียนรู้
		5.3	การส่งเสริม และการถ่ายทอดความรู้
		5.4	กระบวนการจัดการความรู้

ประเด็น/หัวข้อ		แนวทางการพัฒนา	
6	งานบริการห้องสมุดประชาชน	6.1	ความหมาย ความสำคัญ วัตถุประสงค์ และงานบริการห้องสมุดประชาชน
		6.2	หลักการ และแนวพิจารณาการจัดงานบริการห้องสมุดประชาชน
		6.3	องค์ประกอบ และขั้นตอนการจัดงานบริการห้องสมุดประชาชน
		6.4	ประเภทงานบริการห้องสมุดประชาชน
		6.5	องค์ประกอบที่ทำให้งานบริการห้องสมุดประชาชนประสบผลสำเร็จ
7	การจัดกิจกรรมห้องสมุดประชาชน	7.1	ความหมาย ความสำคัญ และหลักการ จัดกิจกรรมห้องสมุดประชาชน
		7.2	ประเภทของการจัดกิจกรรมห้องสมุดประชาชน
		7.3	วิธีการ และขั้นตอนการจัดกิจกรรมห้องสมุดประชาชน
8	กิจกรรมศูนย์ความรู้กินได้	8.1	แนวคิด และกระบวนการเกี่ยวกับ ศูนย์ความรู้กินได้
		8.2	การบริหารจัดการห้องสมุดในรูปแบบของศูนย์ความรู้กินได้ เช่น การวางแผนเชิงกลยุทธ์ และการออกแบบกิจกรรมบริการความรู้
		8.3	การให้บริการองค์ความรู้ทำมาหากินตามแนวทางศูนย์ความรู้กินได้
9	การเขียนข่าวเพื่อการประชาสัมพันธ์งานห้องสมุดประชาชน	9.1	หลักการเขียนข่าว
		9.2	องค์ประกอบของข่าว
		9.3	โครงสร้าง และส่วนประกอบของข่าว

ประเด็น/หัวข้อ		แนวทางการพัฒนา	
		9.4	เทคนิคการเขียนข่าว และการพาดหัวข่าว ที่น่าสนใจ เพื่อการประชาสัมพันธ์
10	การจัดทำระบบ สารสนเทศด้วย โปรแกรมระบบบริการ งานห้องสมุดประชาชน PLS v.5	10.1	การติดตั้งโปรแกรมระบบบริการงาน ห้องสมุดประชาชน PLS v.5
		10.2	วิธีการใช้โปรแกรมระบบบริการงาน ห้องสมุดประชาชน PLS v.5
		10.3	การจัดการระบบ การสำรองข้อมูล การนำเข้าข้อมูลระบบบริการงานห้องสมุด ประชาชน PLS v.5
		10.4	การเตรียมข้อมูลหนังสือ สื่อ และสมาชิก เพื่อนำเข้าข้อมูลระบบบริการงานห้องสมุด ประชาชน PLS v.5
11	การใช้งานโปรแกรม Adobe Photoshop เบื้องต้น	11.1	โปรแกรม Adobe Photoshop
		11.2	ประเภทของภาพ Graphic
		11.3	ส่วนประกอบ และการทำงานของเครื่องมือ ต่าง ๆ ในโปรแกรม Adobe Photoshop
		11.4	การสร้างภาพ การเปิดไฟล์ภาพ และการจัดเก็บไฟล์ภาพในรูปแบบต่าง ๆ
		11.5	การตัดต่อภาพเบื้องต้น และการนำไปใช้
12	สารสนเทศท้องถิ่น แหล่งการเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น การนำเสนอข้อมูล ด้วย Infographic	12.1	การทำ Infographic
		12.2	การออกแบบสื่อทั้งในรูปแบบ ของการให้ความรู้ และการนำเสนอข้อมูล โดยใช้การนำเสนอในรูปแบบ Infographic

ประเด็น/หัวข้อ		แนวทางการพัฒนา	
13	ระบบเชื่อมโยงแหล่งการเรียนรู้เพื่อการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ห้องสมุดประชาชน	13.1	ความหมาย ความสำคัญของระบบเชื่อมโยงแหล่งการเรียนรู้
		13.2	การใช้ระบบเชื่อมโยงแหล่งการเรียนรู้ ได้แก่ การจัดการเครือข่าย การจัดการข้อมูลพื้นฐานห้องสมุดประชาชน การจัดการข้อมูลทะเบียนทรัพยากร การจัดการงานบริการห้องสมุด การจัดการเว็บไซต์ การจัดการข้อมูลเผยแพร่ การจัดการเว็บ Blog และการจัดการข้อมูลสถิติ

ส่วนที่ 3

มาตรฐานห้องสมุดประชาชน

มาตรฐานห้องสมุด คือ เกณฑ์หรือข้อกำหนดในการดำเนินงานห้องสมุด เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามที่ต้องการ

ความสำคัญของมาตรฐานห้องสมุด

มาตรฐานห้องสมุดมีความสำคัญต่อการดำเนินงานห้องสมุด หรืองานบริการ สารสนเทศ เพราะเป็นสิ่งที่เอื้อให้องค์ประกอบภายในระบบห้องสมุดเชื่อมโยง และทำงานร่วมกันได้ด้วยดี ทั้งงานเทคนิคที่ว่าด้วยการลงรายการทางบรรณานุกรม วัสดุสารสนเทศ การให้หัวเรื่อง และคำสำคัญช่วยค้น หากใช้เทคนิคทางมาตรฐาน ทางเทคนิคร่วมกัน จะทำให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกันเป็นไปด้วยความสะดวก ส่งผลให้ห้องสมุดแต่ละแห่งสามารถยกระดับ ประสิทธิภาพของการบริการ ให้สนองความต้องการของผู้ใช้แต่ละกลุ่มแต่ละคนได้ผลเป็นที่พอใจ ทั้งยังก่อให้เกิด พัฒนาการต่าง ๆ ตามเป้าหมายที่กำหนดขึ้น

นอกจากนี้ มาตรฐานห้องสมุดยังอาจใช้เป็นคู่มือในการฝึกอบรม หรือ ใช้เป็นหลักให้ผู้ปฏิบัติงานถือปฏิบัติ ใช้ปรับปรุงห้องสมุดเดิมให้ดีขึ้น รวมทั้ง ใช้เป็นเกณฑ์สำหรับวัดหรือประเมินผลการดำเนินงานห้องสมุดได้อีกด้วย⁽¹⁰⁾

มาตรฐานห้องสมุดประชาชน สำนักงาน กศน.

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ได้ดำเนิน โครงการจัดทำมาตรฐานห้องสมุดประชาชน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็น แนวทางในการดำเนินงานและพัฒนาห้องสมุดประชาชนทุกประเภท ซึ่งมาตรฐาน ห้องสมุดประชาชนนี้ ผู้บริหาร นักวิชาการ บรรณารักษ์ หรือบุคลากรผู้ปฏิบัติงาน ห้องสมุดประชาชน ได้ระดมความคิด เสนอแนะแนวทาง และองค์ประกอบต่าง ๆ

⁽¹⁰⁾ สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. (2556). โครงการพัฒนาองค์ความรู้ห้องสมุดและวิชาชีพบรรณารักษ์ งานจัดตั้งและดำเนินงานห้องสมุด. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา. หน้า 52.

ในการดำเนินงานห้องสมุดประชาชน เพื่อให้ได้ (ร่าง) มาตรฐานห้องสมุดประชาชน ขึ้นมา แล้วจัดให้มีการทำประชาพิจารณ์ (รายด้าน) เป็นการสรุปความคิดเห็นจาก 1) ผู้บริหารสำนักงาน กศน. ระดับภาค จังหวัด และอำเภอ 2) ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย 3) บรรณารักษ์ หรือบุคลากรผู้ปฏิบัติงาน ห้องสมุดประชาชนทุกประเภท 4) ผู้รับบริการห้องสมุดประชาชน (ประชาชน) และ 5) ผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ อาทิ นักศึกษา กศน. ผู้นำชุมชน นักจัดกิจกรรม การศึกษาตามอัธยาศัย ฯลฯ รวมทั้งสิ้น 1,859 ราย/ฉบับ ซึ่งเป็นการประชาพิจารณ์ ผ่าน Google Form (1,513 ราย/ฉบับ) และจากเอกสารที่สำนักงาน กศน.จังหวัด รวบรวมจัดส่งเพิ่มเติม (346 ราย/ฉบับ) ทั้งนี้ ได้มีการประชุมบรรณธิการ (ร่าง) มาตรฐานห้องสมุดประชาชนอีกครั้ง เพื่อให้ได้มาตรฐานห้องสมุดประชาชน ที่ผู้บริหาร บรรณารักษ์ หรือบุคลากรผู้ปฏิบัติงานห้องสมุดประชาชน และผู้เกี่ยวข้อง สามารถใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนต่อไป ซึ่งมาตรฐาน ห้องสมุดประชาชนนี้ ประกอบด้วย 9 มาตรฐาน และมีรายละเอียดตัวชี้วัดรายด้าน ดังนี้

มาตรฐานที่ 1 ด้านการบริหารจัดการงานห้องสมุดประชาชน

มาตรฐานที่ 2 ด้านบุคลากรผู้ปฏิบัติงานห้องสมุดประชาชน

มาตรฐานที่ 3 ด้านอาคารสถานที่ ครุภัณฑ์

และสิ่งอำนวยความสะดวกของห้องสมุดประชาชน

มาตรฐานที่ 4 ด้านทรัพยากรสารสนเทศ

(หนังสือและสื่อการเรียนรู้ทุกประเภท)

มาตรฐานที่ 5 ด้านการบริการงานห้องสมุดประชาชน

มาตรฐานที่ 6 ด้านกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ตามอัธยาศัย

มาตรฐานที่ 7 ด้านความร่วมมือและภาคีเครือข่าย

มาตรฐานที่ 8 ด้านการสื่อสารและประชาสัมพันธ์

มาตรฐานที่ 9 ด้านการประเมินคุณภาพของห้องสมุดประชาชน

รายละเอียดรายมาตรฐาน

มาตรฐานที่		ตัวชี้วัด	
1	ด้านการบริหารจัดการงานห้องสมุดประชาชน	1.1	กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ และแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจน
		1.2	บริหารจัดการโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนที่สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของประชาชนในพื้นที่
		1.3	บริหารจัดการสื่อ เทคโนโลยีดิจิทัล อุปกรณ์ อิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงระบบปฏิบัติการให้ทันสมัยและหลากหลาย
		1.4	มีการระดมทรัพยากรเพื่อการพัฒนาห้องสมุดประชาชนอย่างต่อเนื่อง
		1.5	จัดทำ ดำเนินงาน และรายงานผลตามแผนปฏิบัติการประจำปี
2	ด้านบุคลากรผู้ปฏิบัติงานห้องสมุดประชาชน	2.1	จัดให้มีบุคลากรผู้ปฏิบัติงานห้องสมุดประชาชนทุกประเภท (ข้าราชการ พนักงานราชการ และจ้างเหมาบริการ) แห่งละไม่น้อยกว่า 2 คน
		2.2	จัดให้มีบุคลากรปฏิบัติงานพนักงานบริการ หรือนักการภารโรง หรือพนักงานรักษาความปลอดภัย แห่งละไม่น้อยกว่า 1 คน
		2.3	บุคลากรผู้ปฏิบัติงานห้องสมุดประชาชน (ข้าราชการ พนักงานราชการ และจ้างเหมาบริการ) ได้รับการพัฒนาหรือแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่สามารถนำมาปรับใช้ในการปฏิบัติงานได้ ไม่น้อยกว่า 20 ชั่วโมงต่อปี
		2.4	บุคลากรผู้ปฏิบัติงานห้องสมุดประชาชน

มาตรฐานที่		ตัวชี้วัด	
			มีการพัฒนานวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้
3	ด้านอาคารสถานที่ ครุภัณฑ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกของห้องสมุดประชาชน	3.1	จัดบรรยากาศห้องสมุดประชาชนให้เอื้อต่อการอ่านและการเรียนรู้ มีการจัดสัดส่วนพื้นที่เพื่อรองรับการให้บริการและการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น โซนทำงาน โซนส่งเสริมการอ่าน โซนกิจกรรม โซนคอมพิวเตอร์ โซนพักผ่อน โซนกาแฟ และโซนอื่น ๆ ตามบริบทของพื้นที่ ในรูปแบบของศูนย์การเรียนรู้ต้นแบบ (Co - Learning Space)
		3.2	มีวัสดุ ครุภัณฑ์ อุปกรณ์เทคโนโลยี ที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายทุกช่วงวัย
		3.3	จัดให้ห้องสมุดประชาชนมีมุมส่งเสริมผลิตภัณฑ์ กศน. และผลิตภัณฑ์ของชุมชน
		3.4	มีมาตรการรักษาความปลอดภัย ทั้งภายในและภายนอกอาคารห้องสมุดประชาชน
4	ด้านทรัพยากรสารสนเทศ (หนังสือ และสื่อการเรียนรู้ทุกประเภท)	4.1	มีแผนจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ โดยการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
		4.2	มีทรัพยากรสารสนเทศ ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่มีเนื้อหา รูปแบบที่หลากหลายทันสมัย เชื่อมโยงเครือข่ายเพื่อบริการการเรียนรู้และการสืบค้นข้อมูล อาทิ จอ Touch Screen, Smart TV, หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E - Book)

มาตรฐานที่		ตัวชี้วัด	
			อย่างเหมาะสม เพียงพอ และสอดคล้องตามความต้องการของผู้รับบริการ
		4.3	แสวงหา รวบรวม พัฒนา และจัดเก็บทรัพยากรสารสนเทศที่เป็นข้อมูลชุมชน แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมถึงทรัพยากรสารสนเทศที่ผลิตในท้องถิ่น ไว้บริการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง
		4.4	จัดหมวดหมู่ทรัพยากรสารสนเทศอย่างเป็นระบบ จัดเก็บและจัดทำฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ให้เป็นปัจจุบัน และสะดวกต่อการให้บริการ
		4.5	มีรายงานการสำรวจทรัพยากรสารสนเทศ และหมุนเวียนไปยังแหล่งการเรียนรู้อื่น ๆ อาทิ ห้องสมุดเคลื่อนที่สำหรับชาวตลาด ตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, บ้านหนังสือชุมชน, กศน.ตำบล ตามความเหมาะสม
5	ด้านการบริการงานห้องสมุดประชาชน	5.1	มีระเบียบ หรือข้อกำหนดการใช้และการให้บริการ และประกาศเป็นลายลักษณ์อักษรให้ผู้รับบริการทราบโดยทั่วกัน
		5.2	มีการบริการที่หลากหลายสอดคล้องกับวิถีชีวิต และความต้องการของชุมชน
		5.3	มีการบริการพื้นฐานอย่างหลากหลาย

มาตรฐานที่	ตัวชี้วัด	
	<p data-bbox="724 227 1296 681">ทั้งระบบ Online Service, Offline Service Delivery และ Mobile Library Service ไม่น้อยกว่า 10 ประเภท อาทิ บริการยืม - คืน บริการการอ่าน บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า บริการแนะนำการใช้ห้องสมุด บริการข้อมูลข่าวสาร บริการแนะแนว และบริการอื่น ๆ</p> <p data-bbox="724 681 1296 913">5.4 มีการบริการทรัพยากรสารสนเทศที่หลากหลาย ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ อาทิ QR Code, จอ Touch Screen, Smart TV</p> <p data-bbox="724 913 1296 1145">5.5 มีรูปแบบการให้บริการในลักษณะของห้องสมุดดิจิทัล ที่สามารถสืบค้นข้อมูลเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่หลากหลายได้อย่างมีประสิทธิภาพ</p> <p data-bbox="724 1145 1296 1483">5.6 มีการบริการหมุนเวียนหนังสือและสื่อสู่ชุมชน อาทิ ห้องสมุดเคลื่อนที่สำหรับชาวตลาด ตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, บ้านหนังสือชุมชน, กศน.ตำบล หรือแหล่งการเรียนรู้อื่น ๆ อย่างต่อเนื่อง</p>	
6	<p data-bbox="395 1483 710 1709">ด้านกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ตามอัธยาศัย</p>	<p data-bbox="724 1483 1296 1709">6.1 จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ภายในห้องสมุดประชาชนที่หลากหลาย สอดคล้อง เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายทุกช่วงวัย</p>

มาตรฐานที่		ตัวชี้วัด	
		6.2	จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้เคลื่อนที่ที่หลากหลาย สอดคล้องเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายทุกช่วงวัย
		6.3	จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ออนไลน์ที่หลากหลาย สอดคล้องเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายทุกช่วงวัย
7	ด้านความร่วมมือและภาคีเครือข่าย	7.1	ประสานความร่วมมือ และการสนับสนุนจากภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนในการดำเนินงานห้องสมุดประชาชน
		7.2	จัดให้มีความร่วมมือ หรือจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) กับภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม
8	ด้านการสื่อสารและประชาสัมพันธ์	8.1	มีการวางแผนการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ พร้อมเผยแพร่การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ผ่านช่องทางที่หลากหลาย
		8.2	มีการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ เพื่อสร้างและส่งเสริมภาพลักษณ์ของห้องสมุดประชาชน
		8.3	มีการพัฒนารูปแบบการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ของห้องสมุดประชาชนอย่างต่อเนื่อง
9	ด้านการประเมินคุณภาพของห้องสมุดประชาชน	9.1	มีการจัดทำข้อมูล สืบหาความต้องการ สถิติการให้บริการ การจัดกิจกรรมเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพของห้องสมุดประชาชน

	มาตรฐานที่	ตัวชี้วัด	
		9.2	มีการประเมินคุณภาพตามเกณฑ์ การพิจารณาและวิธีการประเมินคุณภาพ ที่เกี่ยวข้องกับห้องสมุดประชาชน
		9.3	จัดทำรายงานผลการประเมินคุณภาพ อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง เพื่อเสนอ คณะกรรมการสถานศึกษา และเผยแพร่ ต่อสาธารณชน
		9.4	นำผลการประเมินคุณภาพไปใช้ในการ พัฒนางานห้องสมุดประชาชน เพื่อใช้ ในการวางแผนการปฏิบัติงานในปีต่อไป
		9.5	มีการวิจัยเพื่อพัฒนาการดำเนินงาน ห้องสมุดประชาชน

ส่วนที่ 4

บริบทที่เกี่ยวข้อง

ในการจัดทำมาตรฐานห้องสมุดประชาชนนี้ คณะทำงานซึ่งประกอบด้วย 1) ผู้บริหารสำนักงาน กศน. ระดับภาค จังหวัด และอำเภอ 2) ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย และ 3) ผู้แทนบรรณารักษ์ หรือบุคลากรผู้ปฏิบัติงานห้องสมุดประชาชนทุกประเภท ได้ศึกษาทำความเข้าใจระเบียบ ข้อกำหนดกฎหมาย เอกสารที่เกี่ยวข้อง และบริบทการดำเนินงานห้องสมุดประชาชน ซึ่งมีข้อสรุปและรายละเอียด ดังนี้

1. พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551
2. ประกาศสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การจัดส่วนงานของสถานศึกษา
3. คำสั่งสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง ยกเลิกระเบียบกรมการศึกษานอกโรงเรียน
4. ระเบียบกรมการศึกษานอกโรงเรียน ว่าด้วยห้องสมุดประชาชน พ.ศ. 2535
5. ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (พ.ศ. 2562)
6. ตัวอย่าง : แบบประเมินคัดเลือก สาขา หน่วยงาน/สถานศึกษา ประเภทห้องสมุดประชาชนยอดเยี่ยม ประจำปี 2564
7. ข้อเสนอการตามนโยบายของรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (นางกนกวรรณ วิชาวัลย์)
8. งบประมาณรายจ่ายประจำปี และกรอบอัตรากำลัง ห้องสมุดประชาชน ประจำปี 2564
9. แนวทางการขับเคลื่อนการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ต้นแบบ (Co – Learning Space) ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

1) พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษา

ตามอัยยาศัย พ.ศ. 2551

พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์ อดีตนายกรัฐมนตรี รับสนองพระบรมราชโองการ พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัยยาศัย พ.ศ. 2551 ตามประกาศในราชกิจจานุเบกษา หน้า 1 - 11 เล่ม 125 ตอนที่ 41 ก เมื่อวันที่ 3 มีนาคม 2551 ความว่า

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร. ให้ไว้ ณ วันที่ 19 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2551 เป็นปีที่ 63 ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัยยาศัย

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ดังต่อไปนี้

มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัยยาศัย พ.ศ. 2551”

มาตรา 2 พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา 3 พระราชบัญญัตินี้ไม่ใช้บังคับกับการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัยยาศัยซึ่งดำเนินการโดยสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนตามกฎหมายที่เกี่ยวกับสถาบันอุดมศึกษาที่ได้บัญญัติไว้แล้ว

มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้

“การศึกษานอกระบบ” หมายความว่า กิจกรรมการศึกษาที่มีกลุ่มเป้าหมายผู้รับบริการและวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ที่ชัดเจน มีรูปแบบหลักสูตร วิธีการจัดและระยะเวลาเรียนหรือฝึกอบรมที่ยืดหยุ่นและหลากหลายตามสภาพความต้องการและศักยภาพในการเรียนรู้ของกลุ่มเป้าหมายนั้น และมีวิธีการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ที่มีมาตรฐานเพื่อรับคุณวุฒิทางการศึกษาหรือเพื่อจัดระดับผลการเรียนรู้

“การศึกษาตามอัธยาศัย” หมายความว่า กิจกรรมการเรียนรู้ในวิถีชีวิตประจำวันของบุคคล ซึ่งบุคคลสามารถเลือกที่จะเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตตามความสนใจ ความต้องการ โอกาส ความพร้อม และศักยภาพในการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล

“สถานศึกษา” หมายความว่า สถานศึกษาที่จัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

“ภาคีเครือข่าย” หมายความว่า บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และองค์กรอื่น รวมทั้งสถานศึกษาอื่น ที่มีได้สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่มีส่วนร่วมหรือมีวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการส่งเสริมสนับสนุนและประสานความร่วมมือการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 5 เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษา ให้บุคคลได้รับการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ ตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ โดยให้บุคคลซึ่งได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานไปแล้ว หรือไม่ก็ตามมีสิทธิได้รับการศึกษาในรูปแบบการศึกษานอกระบบหรือการศึกษาตามอัธยาศัยได้ แล้วแต่กรณี ทั้งนี้ ตามกระบวนการและการดำเนินการที่ได้บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 6 การส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ให้ยึดหลักดังต่อไปนี้

(1) การศึกษานอกระบบ

(ก) ความเสมอภาคในการเข้าถึงและได้รับการศึกษาอย่างกว้างขวางทั่วถึง เป็นธรรม และมีคุณภาพเหมาะสมกับสภาพชีวิตของประชาชน

(ข) การกระจายอำนาจแก่สถานศึกษาและการให้ภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้

(2) การศึกษาตามอัธยาศัย

(ก) การเข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความสนใจและวิถีชีวิตของผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมาย

(ข) การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ให้มีความหลากหลายทั้งส่วนที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น และส่วนที่นำเทคโนโลยีมาใช้ในการศึกษา

(ค) การจัดกรอบหรือแนวทางการเรียนรู้ที่เป็นคุณประโยชน์ต่อผู้เรียน

มาตรา 7 การส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษานอกระบบ ให้ดำเนินการเพื่อเป้าหมายในเรื่องดังต่อไปนี้

(1) ประชาชนได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาศักยภาพกำลังคนและสังคมที่ใช้ความรู้และภูมิปัญญาเป็นฐานในการพัฒนา ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความมั่นคง และคุณภาพชีวิต ทั้งนี้ ตามแนวทางการพัฒนาประเทศ

(2) ภาคีเครือข่ายเกิดแรงจูงใจและความพร้อมในการมีส่วนร่วมเพื่อจัดกิจกรรมการศึกษา

มาตรา 8 การส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาตามอัธยาศัย ให้ดำเนินการเพื่อเป้าหมายในเรื่องดังต่อไปนี้

(1) ผู้เรียนได้รับความรู้และทักษะพื้นฐานในการแสวงหาความรู้ที่จะเอื้อต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

(2) ผู้เรียนได้เรียนรู้สาระที่สอดคล้องกับความสนใจและความจำเป็นในการยกระดับคุณภาพชีวิต ทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม

(3) ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์และเทียบโอนผลการเรียนกับการศึกษาในระบบและการศึกษานอกระบบ

มาตรา 9 ให้กระทรวงศึกษาธิการส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยให้ความสำคัญแก่ผู้เกี่ยวข้องตามบทบาทและหน้าที่ดังต่อไปนี้

(1) ผู้เรียน ซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับประโยชน์ มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ และสามารถเลือกรับบริการได้หลากหลายตามความต้องการของตนเอง

(2) ผู้จัดการเรียนรู้สำหรับการศึกษานอกระบบ และผู้จัดแหล่งการเรียนรู้ สำหรับการศึกษตามอัธยาศัย มีการดำเนินการที่หลากหลายตามศักยภาพ เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียน โดยบูรณาการความรู้ ปลูกฝังคุณธรรม และค่านิยมที่ดีงาม

(3) ผู้ส่งเสริมและสนับสนุน ซึ่งเป็นผู้ที่เอื้อประโยชน์ให้แก่ผู้เรียนและผู้จัดการเรียนรู้ มีการดำเนินการที่หลากหลาย เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

มาตรา 10 เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องและภาคีเครือข่าย อาจดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุนในเรื่องดังต่อไปนี้

(1) สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาที่จำเป็นสำหรับการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และการช่วยเหลือด้านการเงินเพื่อการจัดการศึกษานอกระบบ

(2) การจัดการศึกษา การพัฒนาวิชาการและบุคลากร การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรเพื่อการศึกษา และการยกย่องประกาศเกียรติคุณสำหรับผู้จัดการเรียนรู้ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

(3) สิทธิประโยชน์ตามความเหมาะสมให้แก่ผู้ส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษานอกระบบ

(4) การสร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนของการศึกษาตามอัธยาศัยสามารถเข้าถึงได้ตามความเหมาะสม

(5) ทรัพยากรอื่นที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการเพื่อให้บุคคลและชุมชนได้เรียนรู้ตามความสนใจและความต้องการที่สอดคล้องกับความจำเป็นในสังคมของการศึกษาตามอัธยาศัย

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการส่งเสริมและสนับสนุนตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 11 เพื่อประโยชน์ในการจัดและพัฒนาระบบการศึกษาตามอัธยาศัย ให้ส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องร่วมมือกับภาคีเครือข่าย เพื่อดำเนินการในเรื่องดังต่อไปนี้

(1) จัดให้มีโครงสร้างพื้นฐานเพื่อการเรียนรู้ เช่น แหล่งการเรียนรู้ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน สื่อและเทคโนโลยีที่หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสเข้าถึงการเรียนรู้

(2) ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของภาคีเครือข่าย เพื่อให้เกิดความร่วมมือและการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

(3) ส่งเสริมและสนับสนุนให้ภาคีเครือข่าย ได้รับโอกาสในการจัดสรรทรัพยากรและเข้าถึงแหล่งเงินทุนเพื่อการดำเนินงาน

มาตรา 12 เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(1) กำหนดนโยบายและแผนการส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่ สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

(2) กำหนดแนวทางการดำเนินการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

(3) ส่งเสริมและสนับสนุนการประสานงานระหว่างส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และภาคเอกชน ทั้งในประเทศและต่างประเทศเพื่อการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

(4) เสนอแนะต่อรัฐมนตรีในการจัดทำและการพัฒนาระบบการเทียบโอนผลการเรียนจากการเรียนรู้ในการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

(5) ปฏิบัติงานอื่นใดตามที่พระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นบัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการหรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

มาตรา 13 ให้คณะกรรมการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการขึ้นคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะอนุกรรมการภาคีเครือข่าย” ที่ประกอบด้วยภาคส่วนต่าง ๆ ของสังคมที่เข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

จำนวนอนุกรรมการ คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ วิธีการได้มาของประธานและอนุกรรมการ วาระการดำรงตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่ง รวมทั้งอำนาจหน้าที่ของคณะอนุกรรมการภาคีเครือข่ายให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 14 ให้มีสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยขึ้น ในสำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ เรียกโดยย่อว่า “สำนักงาน กศน.” โดยมีเลขธิการสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เรียกโดยย่อว่า “เลขาธิการ กศน.” ซึ่งมีฐานะเป็นอธิบดี และเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ พนักงานและลูกจ้าง และรับผิดชอบการดำเนินงานของสำนักงาน

สำนักงานมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(1) เป็นหน่วยงานกลางในการดำเนินการ ส่งเสริม สนับสนุน และประสานงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และรับผิดชอบงานธุรการของคณะกรรมการ

(2) จัดทำข้อเสนอแนะ นโยบาย ยุทธศาสตร์ แผน และมาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยต่อคณะกรรมการ

(3) ส่งเสริม สนับสนุน และดำเนินการพัฒนาคุณภาพทางวิชาการ การวิจัย การพัฒนาหลักสูตรและนวัตกรรมทางการศึกษา บุคลากร และระบบข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

(4) ส่งเสริม สนับสนุน และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน การเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ และการเทียบระดับการศึกษา

(5) ส่งเสริม สนับสนุน และประสานงานให้บุคคล ครอบครัวยุวมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา

สถานประกอบการ และองค์กรอื่นรวมตัวกันเป็นภาคีเครือข่าย เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งในการดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

(6) จัดทำข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์เครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สถานีวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา วิทยุชุมชน ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน และแหล่งการเรียนรู้อื่น เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างต่อเนื่องของประชาชน

(7) ดำเนินการเกี่ยวกับการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

(8) ปฏิบัติงานอื่นใดตามพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นที่บัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักงาน หรือตามที่รัฐมนตรีมอบหมาย

มาตรา 15 ให้มีคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดทุกจังหวัด ดังต่อไปนี้

(1) ในกรุงเทพมหานคร ให้มีคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เป็นประธานกรรมการ ปลัดกรุงเทพมหานคร เลขาธิการ กศน. ผู้แทนกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ผู้แทนกระทรวงมหาดไทย ผู้แทนกระทรวงแรงงาน ผู้แทนกระทรวงสาธารณสุข และผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งจำนวนแปดคนเป็นกรรมการ ซึ่งในจำนวนนี้จะต้องแต่งตั้งจากผู้ปฏิบัติงานในภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จำนวนไม่น้อยกว่าห้าคน และให้ผู้อำนวยการสำนักงาน กศน. กทม. เป็นกรรมการและเลขานุการ

(2) ในจังหวัดอื่น ให้มีคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธานกรรมการ ปลัดจังหวัด เกษตรจังหวัด สาธารณสุขจังหวัด แรงงานจังหวัด พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด นายองค์การบริหารส่วนจังหวัด และผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งจำนวนแปดคนเป็นกรรมการ ซึ่งในจำนวนนี้จะต้องแต่งตั้งจากผู้ปฏิบัติงานในภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับงานการศึกษานอกระบบและ

การศึกษาตามอัธยาศัยในพื้นที่ของจังหวัด จำนวนไม่น้อยกว่าห้าคน และให้ผู้อำนวยการสำนักงาน กศน. จังหวัด เป็นกรรมการและเลขานุการ

คุณสมบัติ วาระการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่งของกรรมการ ผู้ทรงคุณวุฒิและการประชุมของคณะกรรมการตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 16 คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร และคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(1) ให้คำปรึกษาและร่วมมือในการพัฒนาการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกับภาคีเครือข่าย

(2) ส่งเสริมและสนับสนุนภาคีเครือข่าย เพื่อจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยให้สอดคล้องกับนโยบายและมาตรฐานที่คณะกรรมการกำหนด

(3) ติดตามการดำเนินการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของสถานศึกษา และหน่วยงานที่จัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยให้มีคุณภาพและมาตรฐานตามที่กำหนด และสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาของประเทศ รวมทั้งความต้องการเพื่อการพัฒนาของท้องถิ่น

(4) ปฏิบัติงานอื่นตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

มาตรา 17 ให้มีสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดทุกจังหวัด ดังต่อไปนี้

(1) ในกรุงเทพมหานคร ให้มีสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร เรียกโดยย่อว่า “สำนักงาน กศน. กทม.” เป็นหน่วยงานในสังกัดของสำนักงาน และเป็นหน่วยงานการศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานธุรการของคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร และมีอำนาจหน้าที่บริหารการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภายในกรุงเทพมหานคร

(2) ในจังหวัดอื่น ให้มีสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด เรียกโดยย่อว่า “สำนักงาน กศน. จังหวัด” เป็นหน่วยงานในสังกัดของสำนักงาน และเป็นหน่วยงานการศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานธุรการของคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด และมีอำนาจหน้าที่บริหารการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภายในจังหวัด

ให้หน่วยงานการศึกษาตามวรรคหนึ่ง มีผู้อำนวยการเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงาน กศน. กทม. หรือสำนักงาน กศน. จังหวัด แล้วแต่กรณี รวมทั้งเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดสถานศึกษาที่อยู่ในพื้นที่ที่รับผิดชอบ และมีฐานะเป็นผู้บริหารการศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตลอดจนรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของหน่วยงานดังกล่าว

มาตรา 18 ให้สถานศึกษาทำหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุน ประสานงาน และจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยร่วมกับภาคีเครือข่าย

การดำเนินงานของสถานศึกษาตามวรรคหนึ่ง อาจจัดให้มีศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเป็นหน่วยจัดกิจกรรมและสร้างกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนก็ได้

การจัดตั้ง ยุบ เลิก รวม การกำหนดบทบาท อำนาจและหน้าที่ของสถานศึกษาตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

มาตรา 19 ให้สถานศึกษาแต่ละแห่งมีคณะกรรมการสถานศึกษา

จำนวนกรรมการ คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ วิธีการได้มาของประธานและกรรมการ วาระการดำรงตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่ง รวมทั้งอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

มาตรา 20 ให้สำนักงานจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษานอกระบบ ซึ่งเป็นระบบการประกันคุณภาพภายในสำหรับสถานศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐานสอดคล้องกับกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ

ให้สถานศึกษาดำเนินการประกันคุณภาพภายในให้สอดคล้องกับระบบหลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพภายใน โดยได้รับความร่วมมือ ส่งเสริม และสนับสนุนจากภาคีเครือข่ายและสำนักงาน

ระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพภายใน ให้เป็นไปตามที่ กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 21 ให้สำนักบริหารงานการศึกษาออกโรงเรียน ปรับเปลี่ยนภารกิจ มาเป็นสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และให้ ผู้อำนวยการสำนักบริหารงานการศึกษาออกโรงเรียน ซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันที่ พระราชบัญญัตินี้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ปฏิบัติหน้าที่เลขาธิการ กศน. จนกว่าจะมีการแต่งตั้งเลขาธิการ กศน. ขึ้นใหม่ตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ต้องไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

ให้คณะกรรมการส่งเสริมสนับสนุนและประสานความร่วมมือการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหาร ราชการกระทรวงศึกษาธิการซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา คงมีฐานะเป็นคณะกรรมการดังกล่าวต่อไป และปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ จนกว่าจะได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการ ดังกล่าวขึ้นใหม่เพื่อดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 22 ให้เลขาธิการ กศน. แต่งตั้งผู้บริหารสถานศึกษาในเขต กรุงเทพมหานครคนหนึ่ง ปฏิบัติหน้าที่ผู้อำนวยการสำนักงาน กศน. กทม. จนกว่า จะมีการแต่งตั้งผู้อำนวยการสำนักงาน กศน. กทม. ขึ้นใหม่ตามพระราชบัญญัตินี้

ให้ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ซึ่งดำรงตำแหน่ง อยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ปฏิบัติหน้าที่ผู้อำนวยการ สำนักงาน กศน. จังหวัด จนกว่าจะมีการแต่งตั้งผู้อำนวยการสำนักงาน กศน. จังหวัด ขึ้นใหม่ตามพระราชบัญญัตินี้

การดำเนินการแต่งตั้งตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ต้องดำเนินการ ให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา 23 ให้รัฐมนตรีจัดทำบัญชีรายชื่อสถานศึกษาในสังกัดสำนัก บริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ

ที่มีความพร้อมในการปฏิบัติการกิจของสถานศึกษาตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้ และประกาศรายชื่อสถานศึกษาดังกล่าวในราชกิจจานุเบกษาภายในเก้าสิบวัน นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

ให้ถือว่าสถานศึกษาตามบัญชีรายชื่อที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดตามวรรคหนึ่ง เป็นสถานศึกษาตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 24 ให้นำกฎกระทรวง ข้อบังคับ ระเบียบ ประกาศและคำสั่ง เกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกโรงเรียนที่ใช้บังคับอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ มาใช้บังคับโดยอนุโลม จนกว่าจะได้มีกฎกระทรวง ข้อบังคับ ระเบียบ และประกาศ ที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ต้องไม่เกินสองปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ ใช้บังคับ

มาตรา 25 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการรักษาการ ตามพระราชบัญญัตินี้ และมีอำนาจออกกฎกระทรวงและประกาศเพื่อปฏิบัติการ ตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงและประกาศนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

หมายเหตุ : เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่กฎหมายว่าด้วย การศึกษาแห่งชาติ มีหลักการจัดการศึกษาให้เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน และ ให้ทุกภาคส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา รวมทั้งสถานศึกษาอาชีวศึกษา ในระบบ การศึกษานอกระบบหรือการศึกษาตามอัธยาศัย รูปแบบใดรูปแบบหนึ่งหรือทั้งสาม รูปแบบก็ได้ โดยเป็นการผสมผสานระหว่างการศึกษาทั้งสามรูปแบบ เพื่อให้สามารถพัฒนา การศึกษาและคุณภาพชีวิตของประชาชนได้อย่างต่อเนื่อง แต่เนื่องจากกลไกและการดำเนินการ เกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยยังไม่มีกฎหมายเฉพาะรองรับ ดังนั้น เพื่อให้เป็นไปตามแนวทางและเป้าหมายดังกล่าว สมควรให้มีกฎหมายเพื่อส่งเสริม และสนับสนุนการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยให้เป็นไปอย่างมีระบบ และต่อเนื่อง มีการบริหารและจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพเพื่อให้ประชาชนได้มีโอกาส เรียนรู้ และสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนได้ตามศักยภาพ เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้และ ภูมิปัญญา อันจะมีผลในการพัฒนากำลังคนและประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าต่อไป จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

2) ประกาศสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

เรื่อง การจัดส่วนงานของสถานศึกษา

นางจรรยาพร ธรณินทร์ อดีตปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ได้ลงนามในประกาศสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การจัดส่วนงานของสถานศึกษา เมื่อวันที่ 10 เมษายน 2551 ความว่า

ด้วยมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 กำหนดให้มีสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด และสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร เป็นหน่วยงานในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยและเป็นหน่วยงานการศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา มีอำนาจและหน้าที่ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ ลงวันที่ 4 มีนาคม 2551 เรื่อง ให้สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดและสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร เป็นหน่วยงานการศึกษาตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยมีหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุนสถานศึกษา ประกอบกับประกาศกระทรวงศึกษาธิการ ลงวันที่ 10 มีนาคม 2551 เรื่อง การกำหนดอำนาจและหน้าที่ของสถานศึกษา กำหนดให้ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ และสถาบันการศึกษาและพัฒนาต่อเนื่องสิรินธร มีอำนาจและหน้าที่ในการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยด้วย โดยมีห้องสมุดประชาชนเป็นสถานที่จัดและส่งเสริมการเรียนรู้ตามอัธยาศัย

ฉะนั้น เพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 ซึ่งมีการปรับเปลี่ยนสถานภาพของหน่วยงานและกำหนดอำนาจและหน้าที่ของสถานศึกษาใหม่ จึงให้ห้องสมุดประชาชนจังหวัด ห้องสมุดประชาชนอำเภอ ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” และห้องสมุดประชาชนที่จัดตั้งในลักษณะอื่น ซึ่งตั้งอยู่ในอำเภอใด ให้เป็นส่วนงานหนึ่งของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอนั้น ๆ ยกเว้น

ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ให้เป็นส่วนงานหนึ่งของสถาบันการศึกษาและพัฒนาต่อเนื่องสิรินธร

3) คำสั่งสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

เรื่อง ยกเลิกระเบียบกรมการศึกษานอกโรงเรียน

นายชินภัทร ภูมิรัตน อดีตปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ได้ลงนามในคำสั่งสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ที่ 1611/2551 เรื่อง ยกเลิกระเบียบกรมการศึกษานอกโรงเรียน เมื่อวันที่ 26 พฤศจิกายน 2551 ความว่า

ด้วย สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ได้มีประกาศ เรื่อง การจัดส่วนงานของสถานศึกษา ลงวันที่ 10 เมษายน 2551 โดยให้ห้องสมุดประชาชนจังหวัด ห้องสมุดประชาชนอำเภอ ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” และห้องสมุดประชาชนที่จัดตั้งในลักษณะอื่น ซึ่งตั้งอยู่ในอำเภอใด ให้เป็นส่วนงานหนึ่งของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอนั้น ๆ และห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา เป็นส่วนงานของสถาบันการศึกษาและพัฒนาต่อเนื่องสิรินธร โดยที่เป็นการสมควรตามเหตุผลดังกล่าว จึงให้ยกเลิกระเบียบกรมการศึกษานอกโรงเรียนว่าด้วยห้องสมุดประชาชน พ.ศ. 2535

4) ระเบียบกรมการศึกษานอกโรงเรียน

ว่าด้วยห้องสมุดประชาชน พ.ศ. 2535

นายสุรัฐ ศิลปอนันต์ อดีตอธิบดีกรมการศึกษานอกโรงเรียน ได้ลงนามในระเบียบกรมการศึกษานอกโรงเรียน ว่าด้วยห้องสมุดประชาชน พ.ศ. 2535 เมื่อวันที่ 25 มิถุนายน 2535 ความว่า

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงระเบียบกรมการศึกษานอกโรงเรียน ว่าด้วยห้องสมุดประชาชน พ.ศ. 2529 ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น กรมการศึกษานอกโรงเรียน จึงวางระเบียบไว้ดังนี้⁽¹¹⁾

(11) เรณู เปี้ยชื่อ. (2538). การดำเนินงานห้องสมุดประชาชน. กรุงเทพฯ : บริษัท นานมีบุ๊คส์ จำกัด. หน้า 232 – 238.

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบกรมการศึกษานอกโรงเรียน ว่าด้วยห้องสมุดประชาชน พ.ศ. 2535”

ข้อ 2 ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันประกาศเป็นต้นไป

ข้อ 3 ให้ยกเลิกระเบียบกรมการศึกษานอกโรงเรียน ว่าด้วยห้องสมุดประชาชน พ.ศ. 2529

บรรดาระเบียบ คำสั่ง หรือข้อบังคับอื่นใดที่กำหนดไว้แล้วในระเบียบนี้ หรือที่ขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้ ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ 4 ให้อธิบดีกรมการศึกษานอกโรงเรียน รักษาการให้เป็นไปตามระเบียบนี้ และให้มีอำนาจตีความวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้ หมวด 1 บททั่วไป

ข้อ 5 ห้องสมุดประชาชนเป็นศูนย์การเรียนรู้ของชุมชน จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

5.1 เพื่อเป็นศูนย์ข้อมูล ข่าวสารของชุมชน

5.2 เพื่อเป็นศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ของชุมชน

5.3 เพื่อเป็นศูนย์กลางการจัดกิจกรรมของชุมชน

5.4 เพื่อพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ในชุมชน

ข้อ 6 การจัดตั้ง การยุบเลิก และการย้ายห้องสมุดประชาชนให้จัดทำเป็นประกาศของจังหวัด ทั้งนี้ ต้องได้รับความเห็นชอบจากกรมการศึกษานอกโรงเรียนก่อน และเมื่อจังหวัดออกประกาศแล้วให้แจ้งกรมการศึกษานอกโรงเรียนทราบภายใน 7 วันนับตั้งแต่วันประกาศ

ข้อ 7 ห้องสมุดประชาชนจังหวัดในจังหวัดหนึ่ง ๆ อาจมีได้มากกว่าหนึ่งแห่ง ตามความจำเป็นและเหมาะสม โดยให้ระบุชื่อจังหวัด อำเภอ ตำบล ถนน หรือสถานที่สำคัญอื่น ๆ ต่อท้าย

ข้อ 8 ห้องสมุดประชาชนอำเภอในอำเภอหนึ่ง ๆ อาจมีได้มากกว่า 1 แห่ง ตามความจำเป็นและเหมาะสม โดยระบุชื่ออำเภอ ตำบล ถนน หรือสถานที่สำคัญอื่น ๆ ต่อท้าย

ข้อ 9 ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” ให้ประกาศจัดตั้งเป็นห้องสมุดประชาชนจังหวัด หรือห้องสมุดประชาชนอำเภอแล้วแต่กรณี

ข้อ 10 ห้องสมุดประชาชนที่จัดตั้งในลักษณะอื่น ๆ ให้เป็นไปตามที่
กรมการศึกษานอกโรงเรียนกำหนด

ข้อ 11 การตั้งชื่อห้องสมุดประชาชน โดยมีข้อความต่อท้ายเพื่อเป็น
อนุสรณ์แก่ผู้บริจาค อาจกระทำได้ในกรณีที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลบริจาคทรัพย์สิน
และหรือสิ่งของเพื่อการก่อสร้างอาคารห้องสมุดประชาชน ตั้งแต่กึ่งหนึ่งของราคา
ก่อสร้าง และต้องได้รับความเห็นชอบจากกรมการศึกษานอกโรงเรียนก่อน

ข้อ 12 ห้องสมุดประชาชนที่มีผู้บริจาค หรือจัดสร้างให้สามารถกระทำ
ได้แต่ต้องได้รับความเห็นชอบจากกรมการศึกษานอกโรงเรียนก่อน

หมวด 2 ลักษณะและกิจกรรม

ข้อ 13 ห้องสมุดประชาชนมีลักษณะ ดังนี้

13.1 เป็นห้องสมุดของประชาชน โดยจัดกิจกรรมด้านส่งเสริมการอ่าน
และการค้นคว้า ด้านการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านห้องสมุดเคลื่อนที่สู่ชุมชน ด้าน
ส่งเสริมการร่วมกลุ่มประชาชนตามความรู้และความสนใจ ด้านครอบครัวสัมพันธ์
และกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้อื่น ๆ ตามความเหมาะสม

13.2 เป็นศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ โดยจัดกิจกรรมด้านแนะแนวการศึกษา
นอกโรงเรียนและอื่น ๆ ด้านจัดและให้บริการชุดทดลอง ชุดสาธิตต่าง ๆ จัดพื้นที่
สำหรับบริการตามหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนของสถาบันอื่น ๆ ที่ได้รับ
ความเห็นชอบจากกรมการศึกษานอกโรงเรียน

13.3 เป็นศูนย์ประชาคม โดยจัดให้บริการสถานที่จัดประชุม สัมมนา
การแสดงผลิตภัณฑ์ กิจกรรมของเด็กและครอบครัว และกิจกรรมเอนกประสงค์
ของชุมชน โดยเน้นด้านการศึกษา ศิลปะและวัฒนธรรม ด้านส่งเสริมการดำเนินงาน
เชิงธุรกิจในห้องสมุด ด้านส่งเสริมการจัดนันทนาการ สวนสุขภาพ สถานที่พักผ่อน
สนามเด็กเล่น และกิจกรรมชุมชนอื่น ๆ ที่เหมาะสม

13.4 เป็นเครือข่ายการเรียนรู้ โดยจัดและพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้
ทั้งภาครัฐและเอกชน ในด้านข้อมูลข่าวสารและสื่อในด้านพัฒนาการผลิต
เผยแพร่ จัดและแลกเปลี่ยน หมุนเวียน และฝึกอบรม ให้เป็นไปอย่างกว้างขวาง
และเหมาะสม

หมวด 3 การบริหาร

ข้อ 14 ห้องสมุดประชาชนอยู่ในความควบคุม ดูแลของศูนย์การศึกษา
นอกโรงเรียนจังหวัด หรือศูนย์ศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ แล้วแต่กรณี

ข้อ 15 ห้องสมุดประชาชนแต่ละแห่ง ให้มีคณะกรรมการห้องสมุด
ประชาชน 2 คณะ ดังนี้

15.1 คณะกรรมการที่ปรึกษา มีหน้าที่ให้คำปรึกษา เสนอแนะ และ
ส่งเสริมกิจการห้องสมุดประชาชน

15.2 คณะกรรมการดำเนินงาน มีหน้าที่วางแผนการปฏิบัติงาน
ช่วยเหลือ สนับสนุนกิจการห้องสมุดประชาชน ทั้งนี้ ต้องสอดคล้องกับนโยบาย
ของจังหวัด และกรมการศึกษานอกโรงเรียน และสามารถแต่งตั้งอนุกรรมการ
ดำเนินงานได้ตามความจำเป็น

ข้อ 16 ให้จังหวัดแต่งตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษา ดังนี้

16.1 ห้องสมุดประชาชนจังหวัด ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัด
เป็นประธานกรรมการ ศึกษาธิการจังหวัดหรือผู้แทน ผู้อำนวยการการประถมศึกษา
จังหวัดหรือผู้แทน ผู้อำนวยการสามัญศึกษาจังหวัดหรือผู้แทน และผู้ทรงคุณวุฒิ
ไม่น้อยกว่า 5 คน เป็นกรรมการและให้ผู้อำนวยการศูนย์ศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด
เป็นกรรมการและเลขานุการ หัวหน้าฝ่ายการศึกษามวลชน เป็นผู้ช่วยเลขานุการ

16.2 ห้องสมุดประชาชนอำเภอ ประกอบด้วย นายอำเภอหรือผู้ที่ผู้ว่าราชการ
จังหวัดมอบหมายเป็นประธานกรรมการ ศึกษาธิการอำเภอหรือผู้แทน หัวหน้า
การประถมศึกษาธิการอำเภอหรือผู้แทน และผู้ทรงคุณวุฒิไม่น้อยกว่า 5 คน
เป็นกรรมการ และให้หัวหน้าศูนย์ศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ หรือผู้ประสานงาน
อำเภอ หรือผู้ที่จังหวัดมอบหมายเป็นกรรมการและเลขานุการ เจ้าหน้าที่ห้องสมุด
ในห้องสมุดนั้น ๆ ที่ได้รับมอบหมายเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ 4 ปี

ข้อ 17 ให้จังหวัดแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนจังหวัด
และห้องสมุดประชาชนอำเภอ โดยให้พิจารณาจากผู้ที่เหมาะสมในชุมชนนั้น
ไม่น้อยกว่า 15 คน เป็นกรรมการ และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดในห้องสมุดนั้น ๆ ที่ได้รับ
มอบหมายเป็นกรรมการและเลขานุการ

ให้คณะกรรมการเลือกประธานกรรมการและรองประธานกรรมการ หรือตำแหน่งอื่น ๆ ตามความเหมาะสม

คณะกรรมการดำเนินงานห้องสมุดประชาชน มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ 4 ปี

ข้อ 18 ห้องสมุดประชาชนตามข้อ 9 และข้อ 10 ให้จังหวัดพิจารณาแต่งตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษา และคณะกรรมการดำเนินงาน โดยให้นำความในข้อ 15 ข้อ 16 และข้อ 17 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

หมวด 4 สื่อ

ข้อ 19 ให้ห้องสมุดประชาชนมีสื่อที่พิจารณาเห็นว่าเป็นประโยชน์ต่อชุมชน ในท้องถิ่นตามความเหมาะสมกับงบประมาณของห้องสมุดประชาชน ดังนี้

19.1 สื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ หนังสือ หนังสือพิมพ์ วารสาร นิตยสาร ฯลฯ

19.2 สื่อโสตทัศน์ ได้แก่ วีดิทัศน์ (VDO) ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว แถบบันทึกเสียง แผ่นเสียง แผ่นดิสก์ (DISKETT) คอมพิวเตอร์ ไมโครฟิล์ม ฯลฯ

19.3 สื่อข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ ข้อมูลดิสก์ ข้อมูลรูปแบบต่าง ๆ

19.4 สื่อทดลอง ได้แก่

19.4.1 สื่อทดลองวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและคณิตศาสตร์

19.4.2 สื่อเครื่องเล่น และเกมต่าง ๆ

19.4.3 สื่อประเภทเครื่อง หรือชุดตรวจสอบ

19.4.4 สื่อทดลองเพื่อคุณภาพชีวิตและการศึกษาตามหลักสูตร การศึกษานอกโรงเรียน

19.5 สื่อสาธิต ได้แก่

19.5.1 สื่อสาธิตประเภทแผ่นภาพ แผนภูมิ ป้ายนิเทศ หุ่นจำลอง

19.5.2 สื่อสาธิตประเภทโสตทัศน์ และคอมพิวเตอร์

19.5.3 สื่อสาธิตประเภทสื่อผสม

19.6 สื่ออื่น ๆ ที่คณะกรรมการดำเนินงานเห็นว่าเป็นประโยชน์ต่อท้องถิ่น

หมวด 5 สมาชิกและการรับจ่ายเงิน

ข้อ 20 สมาชิกห้องสมุดประชาชน แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

20.1 สมาชิกสามัญ ได้แก่ บุคคล นิติบุคคล หน่วยงาน หรือสถาบัน
ซึ่งชำระเงินค่าบำรุงเป็นรายปี หรือตลอดชีพ

20.2 สมาชิกกิตติมศักดิ์ ได้แก่ ผู้ที่บริจาคทรัพย์สินมีมูลค่าตั้งแต่ 1,000 บาท
ขึ้นไป หรือผู้ทรงคุณวุฒิที่จังหวัดเห็นสมควร

ข้อ 21 สมาชิกห้องสมุดประชาชนแต่ละประเภทมีสิทธิได้รับบริการ
ตามที่คณะกรรมการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนกำหนด

ข้อ 22 การเก็บเงินบำรุงจากสมาชิก ให้เก็บตามอัตราที่กรมการศึกษา
นอกโรงเรียนกำหนด โดยปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยเงิน
บำรุงการศึกษา

ข้อ 23 การเก็บเงินค่าบำรุงประจำปีจากสมาชิก ให้เก็บครั้งแรกในวันที่
สมัครเข้าเป็นสมาชิก ครั้งต่อไปให้เก็บเมื่อเป็นสมาชิกครบรอบปี

การเก็บเงินค่าบำรุงตลอดชีพจากสมาชิก ให้เก็บในวันที่สมัครเข้าเป็นสมาชิก

ข้อ 24 ให้ห้องสมุดเรียกเก็บเงินค่าปรับจากสมาชิกที่ส่งคืนหนังสือ หรือ
สื่อต่าง ๆ ที่ล่าช้ากว่ากำหนดตามอัตราและวิธีการที่กรมการศึกษานอกโรงเรียน
กำหนด โดยปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยเงินบำรุงการศึกษา

ข้อ 25 การรับจ่ายเงินบำรุงสมาชิก เงินค่าปรับหรือเงินรายได้อื่นใด
ของห้องสมุด ให้ปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยเงินบำรุงการศึกษา

หมวด 6 สถานที่ และมาตรฐานห้องสมุดประชาชน

ข้อ 26 ห้องสมุดประชาชนต้องมีที่ทำการเป็นเอกเทศ หรือเป็นส่วน
ขนาด และแบบตามเกณฑ์ของกรมการศึกษานอกโรงเรียน

ข้อ 27 ห้องสมุดประชาชนมี 3 ขนาด ได้แก่ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง
ขนาดใหญ่ ตามเกณฑ์ที่กรมการศึกษานอกโรงเรียนกำหนด

ข้อ 28 ห้องสมุดประชาชนแต่ละขนาด สามารถปรับปรุงได้ตามเกณฑ์
ที่กรมการศึกษานอกโรงเรียนกำหนด

หมวด 7 เบ็ดเตล็ด

ข้อ 29 ให้ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัด หรือศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนอำเภอ มีอำนาจออกระเบียบเกี่ยวกับการใช้ห้องสมุดแต่ละประเภท โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการดำเนินงานห้องสมุดประชาชน

ข้อ 30 ให้ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัด ส่งรายงานผลการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนทุกประเภทให้กรมการศึกษาออกโรงเรียนทราบปีละ 1 ครั้ง หรือตามที่กรมการศึกษาออกโรงเรียนกำหนด ทั้งนี้ ให้ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนอำเภอรายงานผลการดำเนินงานของห้องสมุดประชาชนอำเภอต่อศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัด เพื่อรายงานไปยังกรมการศึกษาออกโรงเรียนต่อไป

ข้อ 31 ในระหว่างที่ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนอำเภอยังไม่มีบุคลากรปฏิบัติหน้าที่ ให้ห้องสมุดประชาชนอำเภออยู่ในความควบคุมดูแลของศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัดไปพลางก่อน

ข้อ 32 การดำเนินการใด ๆ ตามระเบียบกรมการศึกษาออกโรงเรียน ว่าด้วยห้องสมุดประชาชน พ.ศ. 2529 ที่อยู่ระหว่างดำเนินการ ให้ดำเนินการต่อไปจนแล้วเสร็จ และให้ถือว่าการดำเนินการดังกล่าว ชอบด้วยระเบียบนี้

ข้อ 33 การดำเนินการอื่น ๆ นอกเหนือจากระเบียบนี้ ภายหลังจากที่ระเบียบนี้มีผลใช้บังคับ ให้ขอความเห็นชอบจากกรมการศึกษาออกโรงเรียน

5) ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานการศึกษาออกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย (พ.ศ. 2562)

นายณัฐพล ทีปสุวรรณ อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ได้ลงนามในประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานการศึกษาออกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย เมื่อวันที่ 6 ธันวาคม 2562 ความว่า

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงมาตรฐานการศึกษาออกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานการศึกษาออกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ลงวันที่ 19 เมษายน พ.ศ. 2555 และประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานการศึกษาออกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 ลงวันที่ 22 พฤศจิกายน พ.ศ. 2560

ให้สอดคล้องกับกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 และมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 เพื่อให้มาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 9 (3) มาตรา 48 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และมาตรา 31 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการจึงออกประกาศไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ให้ยกเลิก

(1) ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ลงวันที่ 19 เมษายน พ.ศ. 2555

(2) ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 ลงวันที่ 22 พฤศจิกายน พ.ศ. 2560

ข้อ 2 มาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย แบ่งออกได้ 3 ประเภท ดังนี้

(1) มาตรฐานการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(2) มาตรฐานการศึกษาต่อเนื่อง

(3) มาตรฐานการศึกษาตามอัธยาศัย

ตามรายละเอียดมาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย แนบท้ายประกาศนี้ (* ในเอกสารฉบับนี้ จะระบุเฉพาะมาตรฐานการศึกษาตามอัธยาศัย เท่านั้น)

ข้อ 3ให้นำมาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ตามข้อ 2 ไปใช้กับสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยทุกแห่ง โดยให้สถานศึกษาแต่ละแห่งพิจารณาและนำมาตรฐานการศึกษาแต่ละประเภทไปกำหนดเป็นมาตรฐานการศึกษาให้สอดคล้องกับอำนาจและหน้าที่ของสถานศึกษา และสามารถพัฒนามาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาเพิ่มเติมจากที่กำหนดไว้ในมาตรฐานการศึกษาแต่ละประเภทได้

* แนบท้ายประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ฉบับลงวันที่ 6 ธันวาคม 2562

มาตรฐานการศึกษาตามอัธยาศัย

มาตรฐานการศึกษาตามอัธยาศัย

มาตรฐานการศึกษาตามอัธยาศัย มีจำนวน 3 มาตรฐาน ประกอบด้วย มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้รับบริการการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งมีประเด็นการพิจารณา จำนวน 1 ประเด็น ประกอบด้วย

1.1 ผู้รับบริการมีความรู้ หรือทักษะ หรือประสบการณ์ สอดคล้องกับ วัตถุประสงค์ของโครงการ หรือกิจกรรมการศึกษาตามอัธยาศัย

มาตรฐานที่ 2 คุณภาพการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งมีประเด็น การพิจารณา จำนวน 4 ประเด็น ประกอบด้วย

2.1 การกำหนดโครงการ หรือกิจกรรมการศึกษาตามอัธยาศัย

2.2 ผู้จัดกิจกรรมมีความรู้ ความสามารถในการจัดกิจกรรมการศึกษา ตามอัธยาศัย

2.3 สื่อ หรือนวัตกรรม และสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษา ตามอัธยาศัย

2.4 ผู้รับบริการมีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย

มาตรฐานที่ 3 คุณภาพการบริหารจัดการของสถานศึกษา ซึ่งมีประเด็น การพิจารณา จำนวน 9 ประเด็น ประกอบด้วย

3.1 การบริหารจัดการของสถานศึกษาที่เน้นการมีส่วนร่วม

3.2 ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

3.3 การพัฒนาครู และบุคลากรของสถานศึกษา

3.4 การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการ

3.5 การกำกับ นิเทศ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษา

3.6 การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาที่เป็นไปตามบทบาท ที่กำหนด

- 3.7 การส่งเสริม สนับสนุนภาคีเครือข่ายให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
- 3.8 การส่งเสริม สนับสนุนการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้
- 3.9 การวิจัยเพื่อการบริหารจัดการศึกษาศาสนสถานศึกษา

หมายเหตุ : มาตรฐานที่ 3 คุณภาพการบริหารจัดการของสถานศึกษา สามารถใช้ร่วมกันได้ ทั้งมาตรฐานการศึกษาของระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานการศึกษาต่อเนื่อง และมาตรฐานการศึกษาตามอัธยาศัย

6) ตัวอย่าง : แบบประเมินคัดเลือก สาขา หน่วยงาน/สถานศึกษา ประเภทห้องสมุดประชาชนยอดเยี่ยม ประจำปี 2564

ห้องสมุดประชาชนจังหวัดเลยเป็นแหล่งการเรียนรู้อีกแห่งหนึ่ง ที่มีบทบาทหน้าที่ทั้งด้านการให้ข้อมูลข่าวสาร การให้บริการสื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่หลากหลาย เช่น หนังสือ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ศิลปะและวัฒนธรรม สันทนาการ และนอกจากนั้นยังเป็นแหล่งการเรียนรู้ของการศึกษาในระบบ นอกระบบ และ การศึกษาตามอัธยาศัย รวมถึงการศึกษาตลอดชีวิต ภารกิจหลักของห้องสมุด ได้แก่ การส่งเสริมการอ่านของประชาชนในชุมชน สถานศึกษาใกล้เคียง และ ประชาชนทั่วไปในเขตพื้นที่อำเภอเมืองเลยและใกล้เคียง ทั้งนี้ ห้องสมุดประชาชนจังหวัดเลย ได้มีการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการประจำปี เช่น โครงการบ้านหลังเรียน โครงการส่งเสริมการอ่าน โครงการรถโมบายห้องสมุด เคลื่อนที่ ฯลฯ ⁽¹²⁾

ทั้งนี้ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ได้เข้ารับการประเมินคัดเลือก สาขา หน่วยงาน/สถานศึกษา ประเภทห้องสมุดประชาชนจังหวัดยอดเยี่ยม ตามแบบ ประเมิน/เอกสาร/หลักฐานต่าง ๆ และการประเมินเชิงประจักษ์ตามที่สำนักงาน กศน. กำหนด ซึ่งเนื้อหาประกอบด้วย 3 ตอน ได้แก่

⁽¹²⁾ สำนักงาน กศน.จังหวัดเลย, ห้องสมุดประชาชนจังหวัดเลย. (มปป.). แบบประเมินคัดเลือก สาขา หน่วยงาน/สถานศึกษา ประเภทห้องสมุดประชาชนจังหวัดยอดเยี่ยม ประจำปี 2564.

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ 2 ข้อมูลการประเมิน มี 2 ด้าน

ด้านที่ 1 ผลการปฏิบัติงาน

ด้านที่ 2 ผลงานเชิงประจักษ์ที่เห็นเป็นรูปธรรม

และเกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ตอนที่ 3 ผลงานที่ประสบความสำเร็จ

และมีรายละเอียดตามแบบฟอร์มการประเมิน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ชื่อห้องสมุด.....

สถานที่ตั้ง.....

จำนวนสมาชิกห้องสมุดประชาชน ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564.....

จำนวนผู้รับบริการ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564.....

จำนวนโครงการ/กิจกรรมที่ดำเนินการ.....

รางวัลหรือการเชิดชูเกียรติที่เคยได้รับจากหน่วยงาน.....

ตอนที่ 2 ข้อมูลการประเมิน

ด้านที่ 1 ผลการปฏิบัติงาน

องค์ประกอบ		ตัวชี้วัด	
1	ระบบบริหารจัดการห้องสมุด	1.1	มีนโยบาย วิสัยทัศน์ การดำเนินงาน
		1.2	มีแผนงาน/โครงการ พัฒนา ห้องสมุดประชาชน
		1.3	ดำเนินงานตามแผน
		1.4	รายงานการใช้งบประมาณ
		1.5	รายงานการติดตามประเมินผล การดำเนินงาน
		1.6	นำผลการประเมินมาปรับปรุง/ พัฒนา

องค์ประกอบ		ตัวชี้วัด	
		1.7	มีระบบเชื่อมโยงแหล่งเรียนรู้ LRLS (Learning Resources Linkage System)
2	ระบบการบริการภายในห้องสมุด	2.1	ใช้โปรแกรมการบริหารจัดการห้องสมุดที่สามารถใช้งานได้เป็นปัจจุบัน
		2.2	มีเว็บไซต์ หรือ Facebook ของห้องสมุดที่เป็นปัจจุบัน
		2.3	มีสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศให้บริการ
		2.4	มีบริการสืบค้นข้อมูล และการยืม - คืน ด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์
		2.5	มีการบริการรูปแบบต่าง ๆ ที่หลากหลายไม่น้อยกว่า 5 กิจกรรม
3	การพัฒนาอาคารสถานที่	3.1	จัดภูมิทัศน์ภายนอกห้องสมุดให้ดึงดูดความสนใจของผู้รับบริการ
		3.2	จัดภูมิทัศน์ภายในให้เอื้อต่อการอ่าน
		3.3	จัดแบ่งมุมบริการหนังสือภายในห้องสมุดให้มีบรรยากาศส่งเสริมการอ่านที่เหมาะสม
		3.4	มีสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น ที่นั่งอ่านหนังสือ/พัดลม หรือ เครื่องปรับอากาศ/ห้องน้ำสะอาด
		3.5	จัดตกแต่งนิทรรศการป้ายประชาสัมพันธ์ที่สวยงาม

องค์ประกอบ		ตัวชี้วัด	
4	บุคลากรมีการพัฒนา อย่างเหมาะสม สามารถ ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ	4.1	บุคลากรได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ และทักษะเกี่ยวกับการบริการ ห้องสมุด
		4.2	การนำความรู้ที่ได้รับมาใช้ ในการพัฒนาปฏิบัติงาน
		4.3	บุคลากรได้รับรางวัล จากผลการปฏิบัติงาน ตามข้อ 2
5	การมีส่วนร่วมของชุมชน และภาคีเครือข่าย	5.1	จัดทำทำเนียบแหล่งการเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น
		5.2	มีภาคีเครือข่ายที่มีส่วนร่วมในการ วางแผนการดำเนินงานห้องสมุด
		5.3	ได้รับการสนับสนุนในรูปแบบต่าง ๆ จากชุมชนและภาคีเครือข่าย
		5.4	มีความร่วมมือในการร่วมจัด กิจกรรมกับชุมชน และแหล่งการเรียนรู้อื่น ๆ
		5.5	รับฟังและนำข้อเสนอแนะของชุมชน มาใช้ในการพัฒนางาน

ด้านที่ 2 ผลงานเชิงประจักษ์ที่เห็นเป็นรูปธรรมและเกิดการพัฒนา
อย่างต่อเนื่อง

องค์ประกอบ		ตัวชี้วัด	
การจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต			
1	การส่งเสริมกิจกรรมตามนโยบายของรัฐบาล กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงาน กศน./จังหวัด /อำเภอ	1.1	จัดกิจกรรมตามนโยบายของรัฐบาล กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงาน กศน. หรือวาระของจังหวัด
2	การผลิตสื่อ หรือนวัตกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตามอัธยาศัย	2.1	ผลิตสื่อและนวัตกรรมอย่างน้อย 3 ชิ้น
		2.2	นำสื่อและนวัตกรรมไปใช้
		2.3	เผยแพร่สื่อและนวัตกรรม
		2.4	ประเมินผลการใช้สื่อและนวัตกรรม
		2.5	มีภาคีเครือข่ายขอศึกษาดูงาน
3	การจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ตามอัธยาศัยรูปแบบต่าง ๆ	3.1	จัดหาสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อบุคคล สื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ทันสมัย
		3.2	ออกแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ในรูปแบบที่หลากหลาย
		3.3	จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านสำหรับทุกช่วงวัย
		3.4	จัดกิจกรรมส่งเสริมการศึกษาตามอัธยาศัยในรูปแบบต่าง ๆ อย่างน้อยไม่ต่ำกว่า 24 ครั้งต่อปี
		3.5	มีการรายงานเผยแพร่ผล การจัดกิจกรรม

องค์ประกอบ		ตัวชี้วัด	
4	การจัดกิจกรรมร่วมกับ ภาคีเครือข่าย	4.1	จัดทำแผนงาน/โครงการจัดกิจกรรม ที่ภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วม
		4.2	จัดกิจกรรมร่วมกับภาคีเครือข่าย อย่างน้อย 12 ครั้งต่อปี
		4.3	มีการสนับสนุนทรัพยากรจาก ภาคีเครือข่ายในการจัดกิจกรรม
		4.4	สรุปและรายงานผลการจัดกิจกรรม
		4.5	มีการรับหรือมอบประกาศ เกียรติคุณภาคีเครือข่าย
		4.6	เผยแพร่ผลการจัดกิจกรรม
5	การใช้เทคโนโลยีในการ ส่งเสริมการจัดการศึกษา ตามอัธยาศัย	5.1	มี Wifi บริการประชาชน
		5.2	มีการใช้สื่อ Social อาทิ Facebook, Website, Youtube
		5.3	มี QR code เพื่อให้ความรู้
		5.4	มี E - book
		5.5	มีสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อการค้นคว้า สื่อสาร
ผลงานดีเด่นในการให้บริการ			
1	การได้รับการยกย่อง เชิดชูเกียรติจากหน่วยงาน ในสังกัดสำนักงาน กศน.	1.1	ได้รับรางวัลหรือเกียรติบัตร ระดับประเทศ
		1.2	ได้รับรางวัลหรือเกียรติบัตร ระดับภาค
		1.3	ได้รับรางวัลหรือเกียรติบัตร ระดับกลุ่มสำนักงาน กศน. จังหวัด
		1.4	ได้รับรางวัลหรือเกียรติบัตร ระดับจังหวัด

องค์ประกอบ		ตัวชี้วัด	
2	การได้รับการยกย่อง เชิดชูเกียรติจากหน่วยงาน ภาคีเครือข่าย	2.1	ได้รับรางวัลหรือเกียรติบัตร ระดับประเทศ
		2.2	ได้รับรางวัลหรือเกียรติบัตร ระดับภาค
		2.3	ได้รับรางวัลหรือเกียรติบัตร ระดับจังหวัด
		2.4	ได้รับรางวัลหรือเกียรติบัตร ระดับอำเภอ

ตอนที่ 3 ผลงานที่ประสบความสำเร็จ

โครงการ.....

องค์ประกอบ		ตัวชี้วัด	
1	การทำงานเชิงระบบ	1.1	มีการวางแผน
		1.2	ดำเนินการตามแผน
		1.3	ตรวจสอบการดำเนินงานตามแผน
		1.4	ปรับปรุง และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
		1.5	รายงานผลตามแผน
2	การยอมรับของสังคม และชุมชน	2.1	ผู้บริหาร/เจ้าของกิจกรรมได้รับเชิญ เป็นวิทยากร เพื่อเผยแพร่ผลงาน ที่สำเร็จ
		2.2	ได้รับรางวัลจากหน่วยงาน หรือองค์กรต่าง ๆ
		2.3	มีการเผยแพร่ทางสื่อสารมวลชน
		2.4	มีการศึกษาดูงานจากหน่วยงาน อื่น ๆ

องค์ประกอบ		ตัวชี้วัด	
3	ผลงานมีประโยชน์ต่อองค์กร และมีการขยายผล	3.1	ผลงานเป็นประโยชน์ต่อองค์กร หรือกลุ่มเป้าหมาย
		3.2	ผลงานได้รับรางวัลในระดับต่าง ๆ
		3.3	มีบุคคล/หน่วยงาน/องค์กร นำผลงานไปจัดแสดง/เผยแพร่/ นำไปใช้

7) ข้อเสนอการตามนโยบายของรัฐมนตรีช่วยว่าการ

กระทรวงศึกษาธิการ (นางกนกวรรณ วิชาวัลย์)

ในปีงบประมาณ 2563 รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (นางกนกวรรณ วิชาวัลย์) มีนโยบายขับเคลื่อน กศน. สู่ กศน. wow ด้านที่ 2 การพัฒนา หน่วยงาน/สถานศึกษาให้มีบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ : Good Place – Best Check in ข้อที่ 2 เรื่องการพัฒนาห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” ให้เป็น Digital Library สำนักงาน กศน. โดยนายดิศกุล เกษมสวัสดิ์ อดีตเลขาธิการ กศน. ได้ลงนามในหนังสือให้สำนักงาน กศน. จังหวัดทุกจังหวัด/กทม. ที่มีห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” เปิดให้บริการประชาชนในพื้นที่ ดำเนินการตามแนวทางการปรับปรุง พัฒนา และจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน และการเรียนรู้เป็นกรณีพิเศษ ตามหนังสือสำนักงาน กศน. ที่ ศธ 0210.122/107 ลงวันที่ 10 มกราคม 2563 ดังนี้

1. ห้องเฉลิมพระเกียรติ หรือห้องทรงงาน ควรเปิดให้ประชาชนเข้าเยี่ยมชม โดยมีบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุดคอยดูแลและให้คำแนะนำ ได้แก่

1.1) โต๊ะทรงงาน ให้ปูพรม และกั้นบริเวณโดยรอบ เพื่อคงสภาพเดิม

1.2) ห้องสงฆ์ให้ทำความสะอาดอย่างต่อเนื่อง ดูแลระบบน้ำ ระบบไฟฟ้า ข้าวของเครื่องใช้ส่วนพระองค์ ผ้าเช็ดพระหัตถ์ กระดาษชำระ ควรมีสีขาวสะอาด และจัดวางให้เป็นระเบียบ ตรวจเช็คควมมีขึ้นไต่อหมดอายุการใช้งาน ควรเปลี่ยนให้อยู่ในสภาพที่พร้อมใช้งานได้ตลอดเวลา

1.3) ภาพพระฉายาลักษณ์ของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และพระบรมวงศานุวงศ์ทุกพระองค์ หากเก่า ชำรุด ต้องรีบเปลี่ยนทันที

1.4) หนังสือพระราชนิพนธ์หรือหนังสือพระราชทาน (ที่อยู่ในห้องเฉลิมพระเกียรติ) ให้ประชาชนสามารถยืมไปอ่านได้ตามปกติเช่นเดียวกับหนังสือทั่วไป

2. ห้องนิทรรศการ หรือห้องภูมิปัญญา ควรมีการปรับเปลี่ยนให้เป็นปัจจุบัน ทันยุคสมัยตลอดเวลา เนื่องจากมีนวัตกรรมใหม่ ๆ เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง

3. ต้นไม้ทรงปลูก ควรดูแล บำรุง รักษาต้นไม้ทรงปลูกให้เจริญเติบโต ตัดแต่งพุ่มให้สวยงาม ไม่รกรุงรัง และหากป้ายชื่อต้นไม้ทรงปลูกชำรุด ควรปรับเปลี่ยนให้สวยงาม เหมาะสม

4. มุมอ่านหนังสือทั่วไป มุมคอมพิวเตอร์ มุมเด็กและครอบครัว และห้องต่าง ๆ ของห้องสมุด ควรดูแล รักษา และทำความสะอาดอย่างสม่ำเสมอ

5. จัดหาหนังสือและสื่อการเรียนรู้ที่ดี มีคุณภาพ ทันสมัย เพียงพอต่อความต้องการและเหมาะสมกับผู้รับบริการทุกกลุ่มเป้าหมาย เช่น

5.1) จัดหาสื่อหนังสือและสื่อมัลติมีเดียใหม่ที่ทันสมัย

5.2) จัดทำคลังความรู้ดิจิทัล

5.3) จัดทำรหัส QR Code เพื่อสะดวกในการศึกษาและเรียนรู้

5.4) จัดหา/จัดทำสื่อการเรียนรู้ดิจิทัล เช่น e-book หนังสือ AR

6. จัดให้มีคณะกรรมการบริหารห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” เป็นการเฉพาะ และมีการประชุมอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” ให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่สมพระเกียรติและก้าวทันเทคโนโลยีที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

7. จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ทั้งเชิงรับและเชิงรุก อย่างหลากหลายและต่อเนื่องให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตและความต้องการของประชาชน เพื่อเป็นการสร้างเสริมนิสัยรักการอ่านให้กับประชาชนทุกเพศ ทุกวัย และทุกระดับ และสอดคล้องกับนโยบายของรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (นางกนกวรรณ วิชาวัลย์) ในการขับเคลื่อน กศน. คู่ กศน. wow ซึ่งเน้นให้มีบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ : Good Place –

Best Check in เรื่องการพัฒนาห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” ให้เป็น Digital Library โดยจัดมุมเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย เช่น

7.1) ติดตั้งเครือข่ายอินเทอร์เน็ต หรือสัญญาณ Wifi ที่เสถียร

7.2) จัดซื้อ จัดหา หรือเช่าอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่รองรับเทคโนโลยีใหม่ ๆ

และการเชื่อมต่อออนไลน์ต่าง ๆ ได้แก่ คอมพิวเตอร์ Smart TV ฯลฯ

7.3) จัดทำรหัส QR Code เพื่อใช้ในการศึกษาและเรียนรู้ข้อมูลต่าง ๆ

กณ. WOW

- GOOD TEACHER**: ครู กศน. ตำบล จัดกิจกรรม กระบวนการเรียนรู้ อย่างมีประสิทธิภาพ
  - เพิ่มอัตรา ข้าราชการครู กศน. 928 อัตรา
- GOOD PLACE**: สภาพแวดล้อมสวยงาม สะอาดทันสมัย
  - เชื่อมต่อการจัดกรเรียนรู้
  - Digital Library
  - 928 กศน.ตำบล
  - แบบ 5 ดี พรีเมียม
- GOOD ACTIVITIES DIGITAL PLATFORM**: มีกิจกรรมที่ยืดหยุ่น หลากหลาย น่าสนใจ
  - พัฒนาออนไลน์ กศน.
  - พัฒนาหลักสูตรลูกเสือ มัคคุเทศก์
  - ปรับหลักสูตรอาชีพ ระยะสั้นรองรับ NEW S-Curve
- GOOD PARTNERSHIP**: มีภาคีเครือข่ายที่ดี สามารถทำงานร่วมกัน อย่างเข้มแข็ง
  - จัดทำเนียบภูมิปัญญาท้องถิ่น
  - ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น
  - สร้างภาคีเครือข่าย
- GOOD INNOVATION**: การจัดการความรู้ นวัตกรรมสิ่งใหม่ ที่ทันสมัย
  - จัดตั้งศูนย์พัฒนาผลิตภัณฑ์ Brand กศน.
- ศูนย์การเรียนรู้ สำหรับทุกช่วงวัย**:
  - จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ สำหรับทุกช่วงวัย
  - GOOD LEARNING CENTER

นอกจากนี้ นายธนกร ดอนเหนือ รองเลขาธิการ กศน. รักษาราชการแทน เลขาธิการ กศน. ได้ลงนามในหนังสือสำนักงาน กศน. ส่วนมาก ที่ ศธ 0210.122/6354 ลงวันที่ 30 ตุลาคม 2563 ให้หน่วยงาน/สถานศึกษาในสังกัดสำนักงาน กศน. ทุกแห่ง ดำเนินการตามข้อสั่งการเกี่ยวกับการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนหลายประเด็น ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากการจัดเวทีประชาพิจารณ์เพื่อระดมความคิดของ นักศึกษา กศน. เรื่องความคาดหวังของนักศึกษา กศน. ต่อรัฐบาลและ กระทรวงศึกษาธิการในการพัฒนาการศึกษาของ กศน. ใน 5 ภูมิภาค และได้มีการนำเสนอผลการประชาพิจารณ์ในภาพรวม เมื่อวันที่ 11 กันยายน 2563

ณ สถาบัน กศน. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดอุบลราชธานี โดยรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (นางกนกวรรณ วิชาวัลย์) เป็นประธานการประชุมพิจารณาข้อกล่าว ซึ่งพอสรุปแนวปฏิบัติเกี่ยวกับห้องสมุดประชาชน ดังนี้

1. จัดห้องสมุดประชาชนให้มีบรรยากาศที่ดี อาคารพร้อมเข้าใช้บริการแอร์เย็น อินเทอร์เน็ตแรง ปรับรูปแบบการให้บริการห้องสมุดประชาชนให้เป็นห้องสมุดดิจิทัลที่มีคอมพิวเตอร์รุ่นใหม่ ๆ ที่มีประสิทธิภาพสูง สามารถค้นหาข้อมูลได้รวดเร็วไว้บริการ โดยให้โยงถึงเรื่องการจัดกิจกรรมฝึกอาชีพประชาชนเข้าไปด้วย

2. จัดให้มีวัสดุอุปกรณ์ที่ทันสมัย เช่น คอมพิวเตอร์ โต๊ะ เก้าอี้ ปลั๊กไฟ และมีการซ่อมบำรุงอยู่เสมอ ไว้บริการในห้องสมุดประชาชน

3. จัดให้ห้องสมุดประชาชนมีพื้นที่ส่วนตัวในการใช้บริการ เช่น บล็อกหรือห้องประชุมกลุ่มเล็ก ห้อง E – Sport (พื้นที่ในการให้บริการตามความต้องการและความสนใจของผู้มาใช้บริการห้องสมุดประชาชนอย่างเหมาะสม)

4. จัดให้ห้องสมุดประชาชนมีมุมบริการร้านกาแฟ อาหารว่าง เช่น นำสินค้าของนักศึกษาหรือกลุ่มอาชีพที่ กศน. ได้ส่งเสริมและสนับสนุนมาจำหน่าย (โดยจัดให้มีตามความเหมาะสมกับบรรยากาศและสถานที่ของห้องสมุดประชาชน)

5. จัดหาหนังสือ สื่อ เทคโนโลยีใหม่ที่ทันสมัย เป็นปัจจุบัน มีบริการยืมคืน และอ่านหนังสือแบบออนไลน์

6. จัดบรรยากาศภายในห้องสมุดประชาชนให้โล่ง กว้าง มีมุมบริการ มุมเด็กที่แบ่งเป็นสัดส่วน ดูทันสมัย สดใส น่าเข้าไปใช้บริการ มีบรรยากาศที่เหมาะสมกับการเรียนรู้

7. จัดให้มีการสอบถามความคิดเห็นแบบออนไลน์ เช่น การสำรวจความต้องการในการซื้อหนังสือของห้องสมุด

8. จัดหาหนังสือสำหรับผู้พิการ หนังสือเสียง/หนังสือสำหรับคนตาบอด และมีพื้นที่อำนวยความสะดวกคนพิการ (โดยประสานขอข้อมูล และแนวทางการสนับสนุนได้จากศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา)

8) งบประมาณรายจ่ายประจำปี และกรอบอัตรากำลัง

ห้องสมุดประชาชน ประจำปี 2564

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 สำนักงาน กศน. ได้พิจารณาจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปี และจัดกรอบอัตรากำลังให้ห้องสมุดประชาชนทุกประเภทตามรายละเอียด ดังนี้

ที่	รายการ	งบประมาณที่จัดสรรให้ห้องสมุดประชาชน (บาท) : แห่ง : ปี			
		เฉลิมราช กุมารี (105 แห่ง)	จังหวัด (69 แห่ง)	อำเภอ (745 แห่ง)	หอรัชมัง คลาภิเษก (1 แห่ง)
1	ค่าบริหารสำนักงานประจำ ค่าทำการล่วงเวลา และ ค่าจัดกิจกรรม	30,600	30,600	25,500	30,600
2	ค่าจัดซื้อหนังสือพิมพ์ ห้องสมุดละ 1 ฉบับ (ฉบับละ 10 บาท/วัน รวม 365 วัน)	3,650	3,650	3,650	3,650
3	ค่าวารสาร	8,500	8,500	8,500	8,500
4	ค่าจัดซื้อหนังสือ สื่อ	42,500	34,000	25,500	76,500
5	ค่าสาธารณูปโภค (ค่าไฟฟ้า น้ำประปา โทรศัพท์)	11,000	11,000	6,000	36,000
6	ค่าจ้างเหมาบริการ จัดสรร เพื่อเป็นค่าจ้างเหมา บุคคลภายนอกปฏิบัติงาน ตามกรอบที่กลุ่มการ เจ้าหน้าที่ (เดิม) กำหนด ตามหนังสือสำนักงาน กศน. ที่ ศธ 0210.118/3035 ลงวันที่ 4 มิถุนายน 2563	ไม่เกิน 2 อัตรา (บร.ชรก./ พรก./ จ้างเหมา บริการ)	ไม่เกิน 2 อัตรา (บร.ชรก./ พรก./ จ้างเหมา บริการ)	ไม่เกิน 1 อัตรา (บร.ชรก./ พรก./ จ้างเหมา บริการ)	
	รวมทั้งสิ้น : แห่ง	96,250	87,750	69,150	155,250
	รวมทั้งหมด 920 แห่ง	10,106,250	6,054,750	51,516,750	155,250

9) แนวทางการขับเคลื่อนการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ต้นแบบ (Co – Learning Space) ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

นายประยุทธ์ หลีกคำ อดีตผู้อำนวยการสถาบันส่งเสริมและพัฒนา
นวัตกรรมการเรียนรู้ และคณะ ได้ร่วมกันกำหนดแนวทาง การขับเคลื่อนการดำเนินงาน
ศูนย์การเรียนรู้ต้นแบบ (Co – Learning Space) ซึ่งมีรายละเอียดพอสรุปได้ดังนี้

วิถีชีวิต รูปแบบการเรียนรู้และการทำงานของคนในยุคปัจจุบันที่เปลี่ยนไป
ที่มักจะไปนั่งทำงาน อ่านหนังสือ ประชุม หรือทำงานกลุ่มตามสถานที่สาธารณะ
มากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นร้านกาแฟ ห้องสมุด หรือตาม Co - working Space ต่าง ๆ
ด้วยเหตุผลที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นพื้นที่ในการสร้างแรงบันดาลใจใหม่ที่เอื้อต่อ
การเกิดแนวคิดใหม่ ๆ ในการทำงาน หรือบางครั้งจะรู้สึกว่ามีสมาธิมากกว่าที่บ้าน
ที่โรงเรียน หรือที่ทำงาน แต่พื้นที่ลักษณะเช่นนี้ที่มีให้บริการอยู่ในปัจจุบันยังเป็น
ข้อจำกัดในการเข้าถึงของหลาย ๆ คน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของระยะเวลา การเปิด – ปิด
บริการ ค่าใช้จ่าย หรือถ้าเปิดให้ใช้บริการฟรี สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ หรือ
บรรยากาศ อาจยังไม่ตอบโจทย์สำหรับการทำงาน หรือการอ่านหนังสืออย่างมีสมาธิ
รวมไปถึงความปลอดภัยต่าง ๆ ในการเดินทางไปใช้บริการตามสถานที่เหล่านั้น
ประกอบกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้รูปแบบการเรียนรู้ของผู้รับบริการ
ห้องสมุดประชาชนเปลี่ยนไปด้วย ปัจจุบันมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการค้นคว้า
หาความรู้มากขึ้น ด้วยเหตุนี้ห้องสมุดประชาชนจึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบ
การให้บริการการเรียนรู้ให้มีรูปแบบที่หลากหลาย เป็นไปตามความต้องการของ
ผู้รับบริการทุกช่วงวัยยิ่งขึ้น จากแนวคิดดังกล่าว จึงนำไปสู่การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้
ให้มีลักษณะเป็นศูนย์การเรียนรู้มากขึ้น ซึ่งสำนักงาน กศน. เป็นหน่วยงานหนึ่ง
ซึ่งมีภารกิจหลักในการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยให้กับประชาชนทุกช่วงวัย และมี
แหล่งการเรียนรู้ให้บริการหลากหลายรูปแบบ ห้องสมุดประชาชนก็เป็นหนึ่งใน
แหล่งการเรียนรู้ที่ให้บริการประชาชนควบคู่กับภารกิจอื่น ๆ ของ กศน. ดังนั้น

จึงเห็นควรที่จะพัฒนาให้เป็นแหล่งการเรียนรู้สำหรับคนทุกเพศ ทุกวัยและทุกอาชีพ ได้มีโอกาสเข้าถึงได้ง่าย สามารถตอบทุกโจทย์ปัญหาความต้องการของประชาชน อย่างแท้จริง ศูนย์การเรียนรู้ต้นแบบ (Co - Learning Space) หรือพื้นที่แห่งการเรียนรู้ ร่วมกัน จึงเกิดขึ้นภายใต้แนวคิดที่ว่า การให้ที่มากกว่าแค่เพียง “พื้นที่” แต่ยังเป็น สถานที่ในการสร้างแรงบันดาลใจและแสดงถึงการแบ่งปัน ที่ไม่เพียงแค่แบ่งปันพื้นที่ สำหรับทุกคนได้ใช้ประโยชน์ร่วมกัน แต่ทุกคนที่มายังได้ความรู้และแรงบันดาลใจดี ๆ กลับไปด้วยเสมอ

การนำแนวคิดในการปรับเปลี่ยนการให้บริการห้องสมุดประชาชนให้เป็น แหล่งการเรียนรู้ในลักษณะศูนย์การเรียนรู้ต้นแบบ (Co - Learning Space) ภายใต้นโยบายการขับเคลื่อน กศน. สู่ กศน. wow ของรัฐมนตรีช่วยว่าการ กระทรวงศึกษาธิการ (นางกนกวรรณ วิลาวัลย์) ในการพัฒนา กศน. ตำบล ให้มี บรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ : Good Place – Best Check in โดยการจัดให้มีศูนย์การเรียนรู้ กศน. ใน 5 ภูมิภาค เป็นศูนย์การเรียนรู้ต้นแบบ (Co - Learning Space) และกำหนดให้มีพื้นที่บริการการเรียนรู้ร่วมกัน ตามความสนใจและความต้องการของผู้รับบริการการศึกษาตามอัธยาศัยทุกช่วงวัย ซึ่งมีแนวทางการขับเคลื่อนการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ต้นแบบ (Co - Learning Space) ตามรายละเอียดดังนี้

1. พื้นที่ดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ต้นแบบ (Co - Learning Space) ได้แก่

1.1 จังหวัดที่มีห้องสมุดประชาชนจังหวัด ให้ดำเนินงานที่ห้องสมุดประชาชนจังหวัด สำหรับจังหวัดขอนแก่น ดำเนินงานที่ห้องสมุดประชาชนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระรัตนราชสุตา ฯ สยามบรมราชกุมารี

1.2 จังหวัดที่ไม่มีห้องสมุดประชาชนจังหวัด 8 จังหวัด ได้แก่ กรุงเทพมหานคร ดาก ปัตตานี มหาสารคาม ลำพูน หนองบัวลำภู อำนาจเจริญ และอุดรธานี ให้ดำเนินงานที่ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” ที่ตั้งอยู่ ณ อำเภอเมืองของจังหวัดนั้น ๆ สำหรับจังหวัดชลบุรี ดำเนินงานที่ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” อำเภอบางละมุง อีกแห่งหนึ่ง เนื่องจากเป็นพื้นที่นำร่องในปีงบประมาณ 2563

ส่วนกรุงเทพมหานคร ดำเนินงานที่ศูนย์การเรียนรู้ตามอัธยาศัย สถาบันการศึกษาทางไกล อาคาร 4 ชั้น 3 ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษาเอกมัย

2. การให้บริการภายในศูนย์การเรียนรู้ต้นแบบ (Co - Learning Space) ควรมีพื้นที่ให้บริการการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการทุกช่วงวัย ได้แก่

- 2.1 โซนทำงานหรือประชุม (Co – Working Zone)
- 2.2 โซนส่งเสริมการอ่าน ค้นคว้าข้อมูล/สื่อ (Learning Zone)
- 2.3 โซนกิจกรรม (Activities Zone)
- 2.4 โซนคอมพิวเตอร์ ศูนย์ภาษา ห้องภาพยนตร์
(Multimedia Zone and Language Center)
- 2.5 โซนพักผ่อน (Relax Zone)
- 2.6 โซนกาแฟ (Coffee Zone)
- 2.7 อื่น ๆ ตามความเหมาะสม

3. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

กิจกรรมการเรียนรู้ของศูนย์การเรียนรู้ต้นแบบ (Co - Learning Space) สามารถจัดได้ 2 ลักษณะ ดังนี้

3.1 กิจกรรมการเรียนรู้ผ่านบริการห้องสมุดประชาชน เช่น กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน การสืบค้นหาความรู้ทั้งลักษณะ online และ offline โดยการนำเทคโนโลยีมาช่วยในการสืบค้น เช่น ระบบเชื่อมโยงแหล่งการเรียนรู้, ONIE E - Library, E -Book และ Application ต่าง ๆ

3.2 กิจกรรมการเรียนรู้ตามอัธยาศัยสำหรับผู้รับบริการทุกช่วงวัย ด้วยรูปแบบและวิธีต่าง ๆ เช่น กิจกรรมส่งเสริมสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ กิจกรรมหลังเรียนสำหรับเด็กวัยเรียน กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ของนักศึกษา กศน. โปรแกรมการอบรมระยะสั้นตามความสนใจของผู้รับบริการ กิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียง กิจกรรม DIY นิทรรศการส่งเสริมการเรียนรู้ เป็นต้น

4. การบริหารจัดการ

เพื่อให้ศูนย์การเรียนรู้ต้นแบบ (Co - Learning Space) ดำเนินงานเป็นไปตามนโยบายของรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (นางกนกวรรณ วิชาวัลย์) ห้องสมุดประชาชนที่ได้รับคัดเลือกให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ต้นแบบ (Co - Learning Space) ควรดำเนินการเบื้องต้น ดังนี้

4.1 พัฒนาปรับปรุงพื้นที่การให้บริการภายในและรอบ ๆ ห้องสมุดประชาชนให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ต้นแบบ (Co - Learning Space) โดยมีพื้นที่การเรียนรู้ร่วมกันของผู้รับบริการทุกช่วงวัย ได้แก่ โซนทำงานหรือประชุม โซนส่งเสริมการอ่าน ค้นคว้าข้อมูล/สื่อ โซนกิจกรรม โซนคอมพิวเตอร์ ศูนย์ภาษา ห้องภาพยนตร์ โซนพักผ่อน โซนกาแฟ และอื่น ๆ ตามความเหมาะสม

4.2 ให้บริการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในส่วนที่เป็นภารกิจหลักของห้องสมุดประชาชน โดยจัดให้มีโครงสร้างพื้นฐาน อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ และเทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยในการให้บริการ เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ แท็บเล็ต ฟรี Wifi ฯลฯ

4.3 ให้บริการและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้รับบริการทุกช่วงวัย

4.4 ประเมินผล และจัดทำรายงานผลการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ต้นแบบ (Co - Learning Space) เสนอต่อผู้เกี่ยวข้องตามลำดับ

5. การบริหารจัดการงบประมาณ

สำนักงาน กศน. จัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีให้ห้องสมุดประชาชนกลุ่มเป้าหมาย เพื่อพัฒนาเป็นศูนย์การเรียนรู้ต้นแบบ (Co - Learning Space) ในภารกิจต่าง ๆ ดังนี้

5.1 จัดหาอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในการให้บริการศูนย์การเรียนรู้ต้นแบบ (Co - Learning Space) เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ แท็บเล็ต Wifi โทรศัพท์ ฯลฯ เพื่อพัฒนาการให้บริการห้องสมุดประชาชนให้เป็นห้องสมุดดิจิทัล สำหรับผู้รับบริการทุกช่วงวัยของศูนย์การเรียนรู้ (Co - Learning Space)

5.2 จัดหาวัสดุ/อุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ ของศูนย์การเรียนรู้ต้นแบบ (Co – Learning Space)

5.3 ปรับปรุง ซ่อมแซมพื้นที่ให้บริการต่าง ๆ ให้เป็นระเบียบ สะอาด สวยงาม พร้อมให้บริการแก่กลุ่มเป้าหมายทุกช่วงวัย

5.4 ค่าตอบแทนบุคลากรผู้ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หรือ การให้บริการของศูนย์การเรียนรู้ต้นแบบ (Co – Learning Space)

5.5 ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ในการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ต้นแบบ (Co – Learning Space) ตามความจำเป็นและเหมาะสม

ภาคผนวก

ภาพบรรยากาศการดำเนินงาน

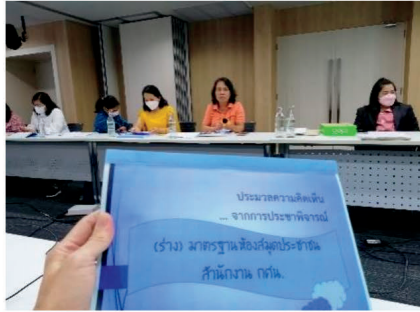
ครั้งแรก : ประชุมปฏิบัติการจัดทำมาตรฐานห้องสมุดประชาชน สำนักงาน กศน.

ระหว่างวันที่ 22 – 24 กุมภาพันธ์ 2564

ณ โรงแรมหัวหินแกรนด์ แอนด์ พลาซ่า อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ครั้งที่ 2 : ประชุมบรรณาธิการ (ร่าง) มาตรฐานห้องสมุดประชาชน สำนักงาน กศน.
ระหว่างวันที่ 14 – 16 มิถุนายน 2565
ณ ริเวอร์โรจน์ ไฮเทลแอนด์เรสซิเดนซ์ จังหวัดนนทบุรี

สรุปจำนวนห้องสมุดประชาชน (รายภาค)

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มีแหล่งการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ประเภทห้องสมุดประชาชน เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้และจัดการศึกษาตลอดชีวิตให้กับประชาชนทุกกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งกระจายอยู่ในพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศ ณ ปัจจุบัน (พ.ศ. 2565) ดังนี้

ภาคกลาง

ที่	จังหวัด	ประเภทห้องสมุดประชาชน (แห่ง)				
		ทสจ.	หอรัชมฯ	ทสอ.	ทสน.	รวม
1	กรุงเทพมหานคร	-	-	-	2	2
2	กาญจนบุรี	1	-	12	1	14
3	ชัยนาท	1	-	6	1	8
4	นครปฐม	1	-	4	2	7
5	นนทบุรี	1	-	6	-	7
6	ปทุมธานี	1	-	4	2	7
7	ประจวบคีรีขันธ์	1	-	6	1	8
	หอสมุดรชมังคลาภิเษก	-	1	-	-	1
8	พระนครศรีอยุธยา	1	-	14	2	17
9	เพชรบุรี	1	-	6	1	8
10	ราชบุรี	1	-	8	2	11
11	ลพบุรี	1	-	9	2	12
12	สมุทรปราการ	1	-	5	-	6
13	สมุทรสงคราม	1	-	1	3	5
14	สมุทรสาคร	1	-	-	3	4
15	สระบุรี	1	-	11	1	13
16	สิงห์บุรี	1	-	4	1	6
17	สุพรรณบุรี	1	-	7	2	10
18	อ่างทอง	1	-	4	3	8
	รวม	17	1	107	29	154

ภาคตะวันออก

ที่	จังหวัด	ประเภทห้องสมุดประชาชน (แห่ง)			
		ทสจ.	ทสอ.	ทสจ.	รวม
1	จันทบุรี	1	8	1	10
2	ฉะเชิงเทรา	1	9	1	11
3	ชลบุรี	1	8	3	12
4	ตราด	1	5	1	7
5	นครนายก	1	2	1	4
6	ปราจีนบุรี	1	5	2	8
7	ระยอง	1	6	1	8
8	สระแก้ว	1	8	-	9
	รวม	8	51	10	69

หมายเหตุ : ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” ที่อยู่ระหว่างดำเนินการ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว

ภาคใต้

ที่	จังหวัด	ประเภทห้องสมุดประชาชน (แห่ง)			
		ทสจ.	ทสอ.	ทสจ.	รวม
1	กระบี่	1	6	1	8
2	ชุมพร	1	6	1	8
3	ตรัง	1	7	2	10
4	นครศรีธรรมราช	1	22	2	25
5	นราธิวาส	1	11	1	13
6	ปัตตานี	-	11	1	12
7	พังงา	1	7	1	9
8	พัทลุง	1	10	1	12
9	ภูเก็ต	1	2	1	4
10	ยะลา	1	7	1	9
11	ระนอง	1	4	1	6
12	สงขลา	1	14	1	16
13	สตูล	1	6	-	7

ที่	จังหวัด	ประเภทห้องสมุดประชาชน (แห่ง)			
		ทสจ.	ทสอ.	ทสน.	รวม
14	สุราษฎร์ธานี	1	17	1	19
	รวม	13	130	15	158

ภาคเหนือ

ที่	จังหวัด	ประเภทห้องสมุดประชาชน (แห่ง)			
		ทสจ.	ทสอ.	ทสน.	รวม
1	กำแพงเพชร	1	10	1	12
2	เชียงราย	1	16	2	19
3	เชียงใหม่	1	24	1	26
4	ตาก	-	7	2	9
5	นครสวรรค์	1	13	1	15
6	น่าน	1	14	-	15
7	พะเยา	1	6	2	9
8	พิจิตร	1	11	2	14
9	พิษณุโลก	1	7	1	9
10	เพชรบูรณ์	1	10	1	12
11	แพร่	1	6	1	8
12	แม่ฮ่องสอน	1	5	2	8
13	ลำปาง	1	13	-	14
14	ลำพูน	-	7	1	8
15	สุโขทัย	1	6	2	9
16	อุตรดิตถ์	1	8	1	10
17	อุทัยธานี	1	7	2	10
	รวม	15	170	22	207

หมายเหตุ : ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” ที่อยู่ระหว่างดำเนินการ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” อำเภอคอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ที่	จังหวัด	ประเภทห้องสมุดประชาชน (แห่ง)			
		ทสจ.	ทสอ.	ทสจ.	รวม
1	กาฬสินธุ์	1	16	1	18
2	ขอนแก่น	1	24	1	26
3	ชัยภูมิ	1	14	2	17
4	นครพนม	1	11	2	14
5	นครราชสีมา	1	26	5	32
	สถาบันฯ สิรินคร	-	-	1	1
6	บุรีรัมย์	1	22	1	24
7	บึงกาฬ	1	7	-	8
8	มหาสารคาม	-	11	2	13
9	มุกดาหาร	1	6	1	8
10	ยโสธร	1	8	-	9
11	ร้อยเอ็ด	1	18	1	20
12	เลย	1	13	1	15
13	ศรีสะเกษ	1	20	2	23
14	สกลนคร	1	16	5	22
15	สุรินทร์	1	14	3	18
16	หนองคาย	1	8	-	9
17	หนองบัวลำภู	-	5	1	6
18	อุดรธานี	-	19	1	20
19	อุบลราชธานี	1	23	1	25
	สถาบัน กศน. ภาค	-	-	-	-
20	อำนาจเจริญ	-	6	1	7
	รวม	16	287	32	335

หมายเหตุ : ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” ที่อยู่ระหว่างดำเนินการ ได้แก่

1. ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์
2. ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” จังหวัดยโสธร
3. ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” จังหวัดหนองคาย
4. ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” จังหวัดอุบลราชธานี (ณ สถาบัน กศน. ภาค)

QR Code รายชื่อห้องสมุดประชาชน ปีงบประมาณ 2565

ห้องสมุดประชาชนจังหวัด และห้องสมุดประชาชนที่เรียกชื่อเป็นอย่างอื่น

ห้องสมุดประชาชนอำเภอ

ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี”

คณะผู้จัดทำ

ครั้งแรก : ประชุมปฏิบัติการจัดทำมาตรฐานห้องสมุดประชาชน สำนักงาน กศน.

ระหว่างวันที่ 22 – 24 กุมภาพันธ์ 2564

ณ โรงแรมหัวหินแกรนด์ แอนด์ พลาซ่า อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

---

1. นายประยูทธ	หลักคำ	ผู้อำนวยการสถาบันส่งเสริมและพัฒนา นวัตกรรมการเรียนรู้
2. นายประวิตร	ประธรรมโย	รองผู้อำนวยการสถาบันส่งเสริม และพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้
3. ผศ.ดร. ฉัตรแก้ว	ใจงาม	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
4. นายสังข์	กาญจนเพิ่มพูน	ผู้อำนวยการสถาบัน กศน. ภาคตะวันออก
5. นายวรารุช	พยัคฆพงษ์	ผู้อำนวยการสถาบัน กศน. ภาคกลาง
6. นายวสันต์	รัชชวงษ์	ผู้อำนวยการสำนักงาน กศน. จังหวัดสระบุรี
7. นางชนิษฐา	มะลิสวรรณ	ผู้อำนวยการสำนักงาน กศน. จังหวัดยะลา
8. นางวัฒนีย์	พัฒน์ยีگانต์	ผู้อำนวยการ กศน. อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
9. นายยอดชาย	ทองธีระ	นักวิเคราะห์นโยบายและแผน ชำนาญการ กลุ่มยุทธศาสตร์และแผนงาน
10. นายปรัชญา	จำปี	นักวิเคราะห์นโยบายและแผน ชำนาญการ กลุ่มยุทธศาสตร์และแผนงาน
11. นางกุลธิดา	รัตน์โกศล	ครู เชี่ยวชาญ สถาบัน กศน. ภาคตะวันออก

12. นางสาวปิยภรณ์	พูน้อย	บรรณารักษ์ปฏิบัติการ หอสมุดฯ มังคลาภิเษก วังไกลกังวล อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
13. นางศรัณย์พร	เชื้อชาญ	บรรณารักษ์ ชำนาญการพิเศษ ห้องสมุดประชาชนจังหวัดอุบลราชธานี
14. นายยุทธนา	ไอยราพรต	บรรณารักษ์ ชำนาญการพิเศษ ห้องสมุดประชาชนจังหวัดอุดรธานี
15. นางสาวภัทรทิยา	ตุมอญ	บรรณารักษ์ ชำนาญการพิเศษ ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม
16. นางบุญเลิศ	บุลท์มันท์	เจ้าพนักงานห้องสมุด ชำนาญงาน ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์
17. นางรัชดา	ศรีปาน	บรรณารักษ์ ชำนาญการพิเศษ ห้องสมุดประชาชนอำเภอศรีสัชชนาลัย จังหวัดสุโขทัย
18. นางสาวปิยาภา	ยิตซัง	ครู ชำนาญการพิเศษ สถาบันส่งเสริมและพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้
19. นางสาวสุภารัตน์	กล้าดี	นักจัดการงานทั่วไป สถาบันส่งเสริมและพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้
20. นางสาวกชกร	พ่วงซัง	นักจัดการงานทั่วไป สถาบันส่งเสริมและพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้
21. นางสาวอัจฉริยาพร	พิบขุนทด	นักเทคโนโลยีสารสนเทศ สถาบันส่งเสริมและพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้

ครั้งที่ 2 : ประชุมบรรณาธิการ (ร่าง) มาตรฐานห้องสมุดประชาชน สำนักงาน กศน.
ระหว่างวันที่ 14 – 16 มิถุนายน 2565
ณ ริเวอร์โรัน์ โฮเทลแอนด์เรสซิเด้นท์ จังหวัดนนทบุรี

1. นายประวิตร	ประธรรมโย	รองผู้อำนวยการสถาบันส่งเสริม และพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้
2. นายประยุทธ์	หลักคำ	ข้าราชการบำนาญ สำนักงาน กศน. อดีตผู้อำนวยการสถาบันส่งเสริม และพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้
3. นายยุทธนา	ไอยราพรต	บรรณารักษ์ ชำนาญการพิเศษ ห้องสมุดประชาชนจังหวัดอุดรดิตถ์
4. นางนภภรณ์	เอี่ยมงาม	บรรณารักษ์ ชำนาญการพิเศษ ห้องสมุดประชาชน จังหวัดสมุทรสงคราม
5. นางพรเพ็ญ	ชยันดี	บรรณารักษ์ ชำนาญการพิเศษ ห้องสมุดประชาชนจังหวัดนครปฐม
6. นางสาวอามรัตน์	ศรีสร้อย	บรรณารักษ์ ชำนาญการ ห้องสมุดประชาชนเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี จังหวัดขอนแก่น
7. นางมิ่งขวัญ	คอยชื่น	บรรณารักษ์ ชำนาญการพิเศษ ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” อำเภอบางแพะ จังหวัดราชบุรี
8. นางสาวพัชณัฐิณันท์	คู่สวัสดิกุล	บรรณารักษ์ ชำนาญการพิเศษ ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” อำเภอแกลง จังหวัดระยอง
9. นางสาวปิยภรณ์	พูลน้อย	บรรณารักษ์ ปฏิบัติการ หอสมุดรัชมังคลาภิเษก วังไกลกังวล อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

10. นางรัชดา	ศรีปาน	บรรณารักษ์ ชำนาญการพิเศษ ห้องสมุดประชาชนอำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย
11. นายธนารักษ์	ม่วงเกษม	บรรณารักษ์ ชำนาญการพิเศษ ห้องสมุดประชาชนอำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
12. นางกิตติยา	สายน้ำเขียว	บรรณารักษ์ ชำนาญการพิเศษ ห้องสมุดประชาชนอำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
13. นางหนูแก้ว	ถาโคตรจันทร์	บรรณารักษ์ ชำนาญการพิเศษ ห้องสมุดประชาชนอำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์
14. นางสาวพรรณิณี	ตรงประสิทธิ์	บรรณารักษ์ ชำนาญการพิเศษ ห้องสมุดประชาชนอำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น
15. นางสาวสุดใจ	สิงห์ดำรงค์	บรรณารักษ์ ชำนาญการพิเศษ ห้องสมุดประชาชนอำเภอทัพทัน จังหวัดอุทัยธานี
16. นางสาวปิยาภา	ยิดซัง	ครู ชำนาญการพิเศษ สถาบันส่งเสริมและพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้
17. นางสาวสุดารัตน์	กล้าดี	นักจัดการงานทั่วไป สถาบันส่งเสริมและพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้
18. นางสาวสุริสา	สีหเดชากุล	นักวิชาการศึกษา สถาบันส่งเสริมและพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้

19. นางสาวรัชชา	สิทธิขวา	นักวิเคราะห์นโยบายและแผน สถาบันส่งเสริมและพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้
20. นางสาวพรชุตดา	แม่นมาตย์	นักวิชาการศึกษา สถาบันส่งเสริมและพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้
21. นายอำนาจ	คนหา	พนักงานขับรถยนต์ สถาบันส่งเสริมและพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้

จัดทำโดย สถาบันส่งเสริมและพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ (สพร.)
สำนักงาน กศน. สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ